REKENKAMER

Gemeente Westerveld

STAND VAN ZAKEN
COLLEGEPROGRAMMA 2006-2010

September 2009

INHOUDSOPGAVE

I Inleiding 1
I.1 Achtergrond 1
I.2 Doel en onderzoeksvragen 1
I.3 Onderzoeksaanpak 1
I.4 Leeswijzer 2

II Algemene bevindingen opzet en doelmatigheid 3
II.1 Inleiding 3
II.2 Opzet collegeprogramma 3
II.3 Doelmatigheid en inzicht in de programmakosten 5

1 Programma 1: burger en bestuur 7
1.1 Achtergrond 8
1.2 Realisatie programmapunten 8
1.3 Indicatoren van beleid 12
1.4 Aandachtspunten voor 2010 13
1.5 Stand van zaken 13

2 Programma 2: veiligheid 15
2.1 Achtergrond 15
2.2 Realisatie programmapunten 15
2.3 Indicatoren van beleid 17
2.4 Aandachtspunten 2010 17
2.5 Stand van zaken 18

3 Programma 3: openbare ruimte 19
3.1 Achtergrond 19
3.2 Realisatie programmapunten 19
3.3 Indicatoren van beleid 21
3.4 Aandachtspunten 2010 21
3.5 Stand van zaken 22

4 Programma 4: onderwijs 23
4.1 Achtergrond 23
4.2 Realisatie programmapunten 24
4.3 Indicatoren van beleid 26
4.4 Aandachtspunten 2010 26
4.5 Stand van zaken 27

5 Programma 5: lokale economie, recreatie en toerisme 29
5.1 Achtergrond 29
5.2 Realisatie programmapunten 30
5.3 Indicatoren van beleid 32
5.4 Aandachtspunten 2010 32
5.5 Stand van zaken 33

6 Programma 6: werk en inkomen 35
6.1 Achtergrond 35
6.2 Realisatie programmapunten 36
6.3 Indicatoren van beleid 37
6.4 Aandachtspunten 2010 38
6.5 Stand van zaken 39

7 Programma 7: zorg, welzijn, sport en cultuur 41
7.1 Achtergrond 41
7.2 Realisatie programmapunten 41
7.3 Indicatoren van beleid 43
7.4 Aandachtspunten 2010 43
7.5 Stand van zaken 44

8 Programma 8: milieu 45
8.1 Achtergrond 45
8.2 Realisatie programmapunten 45
8.3 Indicatoren van beleid 46
8.4 Aandachtspunten 2010 47
8.5 Stand van zaken 47

9 Programma 9: ruimtelijke ontwikkeling 49
9.1 Achtergrond 49
9.2 Realisatie programmapunten 49
9.3 Indicatoren van beleid 51
9.4 Aandachtspunten 2010 51
9.5 Stand van zaken 52

10 Programma 10: belastingen en financiën 53
10.1 Achtergrond 53
10.2 Realisatie programmapunten 53
10.3 Indicatoren van beleid 54
10.4 Aandachtspunten 2010 55
10.5 Stand van zaken 55

11 Samenvatting en conclusies 57
11.1 Opzet collegeprogramma 57
10.2 Stand van zaken collegeprogramma 58

Bijlagen 61
Bijlage 1 Lijst van gebruikte documenten 61
Bijlage 2 Checklist 63

I INLEIDING

I.1 Achtergrond

'Samen werken aan vernieuwing' is de wervende titel van het Collegeprogramma 2006-2010 van het college van B en W van de gemeente Westerveld. 'Samen' betekent met de raad, inwoners, medewerkers, bedrijven en instellingen binnen de gemeente. Het huidige college van CDA, PvdA en Progressief Westerveld heeft zich vastgelegd op een uitgebreid programma, opgebouwd uit tien deelprogramma's.

De uitvoering van het programma ging in 2006 van start. Inmiddels naderen de volgende gemeenteraadsverkiezingen. De rekenkamercommissie van de gemeente Westerveld heeft besloten de balans op te maken wat betreft de uitvoering van het Collegeprogramma 2006-2010. Inzicht daarin zou nuttige input kunnen zijn voor de gemeenteraad in haar voorbereiding van de komende verkiezingen en bij de vorming van het nieuwe college. Voor het feitenonderzoek heeft de rekenkamer het bureau Regioplan in de personen van drs. Marieke Blommesteijn en drs. Lars Heuts ingeschakeld.

I.2 Doel en onderzoeksvragen

Doel

Het onderzoek dient als input voor de gemeenteraad in zijn voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 2010.

Vragen

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is de stand van zaken van de uitvoering van het Collegeprogramma 2006-2010?

Afbakening

Er is gekozen voor een onderzoek waarin een *algemeen* beeld van de stand van zaken wordt verkregen. Uitdrukkelijk wordt niet tot 'achter de komma' dooronderzocht.

I.3 Onderzoeksaanpak

Interviews

Om inzicht te krijgen in de stand van zaken van het huidige collegeprogramma zijn gesprekken gevoerd met de (beleids)medewerkers van de organisatie. Tijdens de begrotingsdagen waren de onderzoekers in de gelegenheid om hen vragen te stellen. Tevens heeft een nabelronde plaatsgevonden om informatie

te verifiëren en aanvullende informatie te verzamelen. Daarnaast zijn ter aanvulling op de verzamelde gegevens beleidsdocumenten bestudeerd.

Rondetafel

Op basis van bovengenoemde interviews is een beeld verkregen van de stand van zaken van het collegeprogramma. Deze voorlopige resultaten zijn vervolgens tijdens een rondetafelbijeenkomst voorgelegd aan het bestuur, te weten de burgemeester van de gemeente Westerveld, twee wethouders en de loco-gemeentesecretaris.

Opmaken balans

Om de balans van de uitvoering van het Collegeprogramma 2006-2010 op te maken, is de respondenten gevraagd naar: de inhoudelijke realisatie van de programmapunten, het meten/volgen van de opgestelde indicatoren, de realisatie volgens planning en de doelmatigheid van het collegeprogramma.

I.4 Leeswijzer

In hoofdstuk II wordt een aantal algemene bevindingen gepresenteerd. Het gaat om de wijze waarop het collegeprogramma is opgezet (en of het programma voldoet aan de SMART-criteria) en de doelmatigheid van het collegeprogramma.

Vervolgens wordt per hoofdstuk ingegaan op een programma van het Collegeprogramma 2006-2010. In ieder hoofdstuk worden de verschillende programmapunten beschreven en wordt aangegeven of deze al dan niet zijn gerealiseerd. De programmapunten hebben een nummer deze corresponderen in de tekst met de nummers in de linkerkantlijn. Verder wordt voor ieder programma ook gekeken naar de indicatoren die in het collegeprogramma worden genoemd en de aandachtspunten van het gemeentelijk beleid in 2010. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een beknopte samenvatting van de stand van zaken.

II ALGEMENE BEVINDINGEN OPZET EN DOELMATIGHEID

II.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn algemene bevindingen opgenomen over de wijze waarop het collegeprogramma is opgezet en hoe dit wordt beoordeeld door B en W en de organisatie. In paragraaf 2.3 is aandacht voor de doelmatigheid van het collegeprogramma in het algemeen.

II.2 Opzet collegeprogramma

Context
Het collegeprogramma is opgesteld door het vorige college. Het huidige college, gekozen door de raad op 4 oktober 2007, heeft het Collegeprogramma 2006 –2010 'Samen werken aan vernieuwing' geaccepteerd.[1]

Opzet
Het collegeprogramma is puntsgewijs opgezet. De opzet komt overeen met de opzet van een programmabegroting. De programma's zijn als volgt opgebouwd:
- Een beknopte beschrijving van 'wat wij willen';
- Programmapunten 'wat wij gaan doen';
- Indicatoren 'verifiëren resultaten door';
- Relatie met andere programma's.

De opzet van het collegeprogramma sluit aan bij de begrotingscyclus. Het is een puntsgewijze opsomming van de aandachtspunten van het college. Deze opzet heeft als voordeel dat relatief eenvoudig kan worden afgevinkt of programmapunten zijn uitgevoerd. Maar deze opzet en de invulling die aan het programma(punten) is gegeven heeft ook een aantal nadelen. Zo weerspiegelen veel programmapunten de bestuurlijke situatie van de tijd dat het programma is opgesteld. Een aantal punten is daarom op dit moment niet meer relevant.
Verder geeft het college aan dat de programmapunten niet altijd een goede afspiegeling zijn van het thema of de portefeuilles van B en W.
Ook vanuit de ambtelijke organisaties zijn deze kanttekeningen geplaatst bij het collegeprogramma.
B en W geeft verder aan dat de keerzijde van deze opzet is dat de gemeente vooral gericht is op het meten van de gestelde indicatoren, zonder zich af te

[1] In het formatiedocument van het huidige college staat onder meer "De coalitiefracties vinden dat er geen wezenlijke veranderingen nodig zijn in het te voeren beleid. De bestuurscrisis vond immers niet zijn oorzaak in verschil van mening over het beleid zoals

vragen of dit het beleid is wat de gemeente wil en zonder te kijken of het gewenste effect wordt bereikt.

SMART-doelstellingen en indicatoren
De programmapunten zijn geformuleerd als subdoelen of prestaties waar uitvoering aan zal worden gegeven. Daarnaast zijn er indicatoren opgenomen waarmee de resultaten kunnen of zouden moeten worden geverifieerd. De vraag is of deze ook volgens de SMART-criteria zijn opgesteld?

SMART-criteria

- **S**pecifiek: dat wil zeggen dat het doel maar voor één uitleg vatbaar is.
- **M**eetbaar: er moet een indicator zijn, concrete streefwaarden en bijvoorkeur een nulmeting.
- **A**cceptabel: dat wil zeggen dat managers en bestuurders de verantwoordelijkheid voor het halen van de streefwaarden op zich nemen.
- **R**ealistisch: dat wil zeggen dat de streefwaarde haalbaar moet zijn.
- **T**ijdgebonden: dat wil zeggen dat de streefwaarde voorzien is van een tijdstip waarop deze moet zijn gehaald.

Wat betreft de SMART-formulering in het collegeprogramma 2006-2010 zijn duidelijke verschillen waarneembaar tussen programmapunten. Terwijl sommige programmapunten redelijk SMART zijn opgesteld, zijn andere programmapunten juist op meerdere manieren uit te leggen en niet of nauwelijks meetbaar. Voorbeelden van programmapunten die redelijk SMART zijn geformuleerd, zijn bijvoorbeeld de voorbereiding van de bouw van brandweerkazerne(s) (programmapunt 2.5), de realisatie van een brede school in Diever en Dwingeloo (programmapunt 4.1.1), en de aanmelding van de gemeente Westerveld voor aanwijzing als culturele gemeente van Drenthe (programmapunt 7.5). Voor deze programmapunten geldt dat redelijk duidelijk is wat wordt beoogd en binnen welke tijdsplanning.
Programmapunten die niet SMART zijn geformuleerd zijn onder meer de ontwikkeling van wervend en inspirerend economisch beleid (programmapunt 5.5) en het veranderingsproces van 'neen, tenzij' naar 'ja, mits' (programmapunt 9.1.1). Deze doelstellingen verwoorden eerder een gevoel in welke richting de gemeente zich zou moeten ontwikkelen, in plaats van een duidelijk doel.
In de programma's zijn verder indicatoren opgenomen. Deze zijn niet op alle punten uit het programma toepasbaar. Voor alle indicatoren geldt verder dat streefwaarden of normen ontbreken. Zo wordt bijvoorbeeld als indicator tevredenheidsonderzoek genoemd zonder aan te geven wat bijvoorbeeld het tevredenheidscijfer minimaal zou moeten zijn. Met andere woorden de programmapunten voldoen niet aan alle SMART-criteria, ook de punten die redelijk SMART zijn geformuleerd. Deze constatering heeft het huidige college ook opgenomen in zijn formatiedocument "waar dit mogelijk is wordt

verwoord in het collegeprogramma 2006 – 2010 maar in de stijl van besturen.

aanbevolen de programmapunten meer SMART en/of afrekenbaar te formuleren".

Visie
Het college geeft aan dat hij het collegeprogramma erg behoudend vindt en niet erg vernieuwend en wervend. Hij typeert het collegeprogramma als weinig visionair: er ontbreekt een visie waaraan het beleid en uitvoering kan worden 'opgehangen' en op basis waarvan duidelijke keuzen kunnen worden gemaakt.[2]

II.3 Doelmatigheid en inzicht in de programmakosten

Bij het opmaken van de balans is niet alleen gekeken of de programma's zijn uitgevoerd, maar ook of sprake is van een doelmatige uitvoering. Daarom is er allereerst gekeken of de gemeente inzicht heeft in de gereserveerde/verwachte kosten van de verschillende programma's of activiteiten en de werkelijke kosten daarvan. Dit blijkt in de praktijk niet het geval. De gemeente Westerveld heeft geen zicht op de kosten en baten op het niveau van de programma's. De gesprekspartners geven aan dat er gemeentebreed nooit grote kostenoverschrijdingen zijn geweest, maar kunnen dit niet cijfermatig ondersteunen. Een reden waarom de programmakosten niet inzichtelijk zijn, is dat veel programma's een sterke samenhang met elkaar vertonen, waardoor het lastig is om investeringen in één specifiek programma onder te brengen. De geïnterviewden onderkennen dat dit een aandachtspunt voor de gemeente is; het is de bedoeling dat er vanaf de programmabegroting 2010 duidelijker wordt aangegeven wat de verwachte lasten en baten van een programma(punt) zijn.

[2] Het huidige college heeft behoeft aan een stuk, een visie, waaraan alle bestaande plannen kunnen worden 'opgehangen'. Het college heeft daarom samen met het MT een gezamenlijk document opgesteld waarin de hoofdlijnen zijn uitgezet. Dit stuk is niet door de raad vastgesteld. Het college mag wel voorstellen doen op deelgebieden. De raad zal ad hoc beslissen.

1 PROGRAMMA 1: BURGER EN BESTUUR

Figuur 1.1 Programma 1: Burger en bestuur

1.1 Wat wij willen: *Wij staan voor de gemeente als gewaardeerd dienstverlener*	
1.1 Wat wij gaan doen:	
1.1.1 Een aanspreekpunt voor behandeling verbetersuggesties en klachten over onze diensten en dienstverlening (naast klachtenlijn en formele klachtenprocedure)	2006
1.1.2 Toetsen van regelgeving op effectiviteit en efficiëntie door verminderen/vereenvoudigen van regels en procedures; beginnen bij	2006-2008
1. de algemene plaatselijke verordening (APV): afschaffen, omzetten vergunningen in meldingen en jaarlijkse in meerjarige, combivergunning etc.	2006
2. meldingen en lichte bouwvergunningen	2007
1.1.3 Inrichten van één balie voor dienstverlening inclusief de zorgfuncties	2007
1.1.4 Actualiseren en concretiseren burgerhandvest	2006
1.1.5 Realiseren van tenminste 80% van de servicenormen in 2008	2008
1.1.6 Opstellen visie en plan van aanpak verbetering publieke dienstverlening	Juni 2006
Verifiëren resultaten door:	
❑ Tweejaarlijks tevredenheidsonderzoek	2006, 2008
❑ Burgerpanel	≥2006
❑ Onderzoek onder afnemers van gemeentelijke diensten	≥2006
❑ Interne bedrijfsinformatie over doorlooptijden, klachten en bezwaren	≥2006

1.2 Wat wij willen: *Wij staan in contact met inwoners en organisaties bij beleidsvorming en uitvoering; wij noemen dat verbindend besturen*	
1.2 Wat wij gaan doen:	
Interactieve beleids- en planvorming: inwoners, belangenorganisaties (bijvoorbeeld dorpsgemeenschappen, cliënten- en belangenorganisaties) en belanghebbenden betrekken bij voorbereiding van plannen	continu
1.2.1 Jaarlijks geven wij bij de begroting aan welke processen het komende jaar interactief worden voorbereid. Een interactief proces start met een werkplan met deze aanpak	
Samenwerking met partners in de uitvoering (regierol)	
1.2.2 Gemeentelijke regierol richten op de thema's met een hoge bestuurlijke prioriteit, te weten:	2006-2010
❑ instandhouden voorzieningen	
❑ jeugdzorg	
❑ wonen voor starters, mensen met een beperking en ouderen met zorg	
❑ uitvoering van de kadernota buitengebied	
1.2.3 Bij uitbesteding van de regierol aan anderen letten wij op een duidelijk omschreven resultaat, een heldere relatie van opdrachtgever en opdrachtnemer en de verantwoording	2006-2010
1.2.4 Bij de voorjaarsnota komen wij met concrete voorstellen voor verbetering van de informatie en communicatie: de basis voor verbindend besturen	Juni 2006
1.2.5 Investeren in kwaliteit van de ambtelijke organisatie (ook t.b.v. 1.1)	2006-2010
1.2.6 Inzetten op respect en decorum	2006-2010
Verifiëren resultaten door:	
a. Tweejaarlijks tevredenheidsonderzoek (zie 1.1)	
b. Ervaringen deelnemers in inspraakverslag opnemen	≥2006

Bron: Gemeente Westerveld, 2006

1.1 Achtergrond

Het eerste programma van het Collegeprogramma 2006-2010 richt zich op burger en bestuur. Het programma heeft twee doelen: de gemeente als gewaardeerd dienstverlener (programma 1.1) en het college wil in contact staan met inwoners en organisaties bij beleidsvorming en uitvoering (programma 1.2). Het programma omvat de producten bestuurlijke ondersteuning, gemeentelijke samenwerking, communicatie en burgerzaken. De doelen van dit programma hebben direct of indirect te maken met alle andere programma's. Bindende elementen zijn hierbij dienstverlening, gemeentelijke samenwerking en burgerparticipatie.

1.2 Realisatie programmapunten

Binnen dit programma is een groot aantal programmapunten benoemd. Volgens de respondenten heeft programmapunt 1.1.6, 'het opstellen van een visie en plan van aanpak voor verbetering van de publieke dienstverlening', prioriteit.

1.1.1 Allereerst wil het college in 2006 een aanspreekpunt hebben gerealiseerd voor de behandeling van verbetersuggesties en klachten over de gemeentelijke diensten en dienstverlening. De gemeente Westerveld had al jaren een Meldpunt Openbare Ruimte waar burgers terecht konden met meldingen over bijvoorbeeld de openbare ruimte. Sinds 2007 kunnen burgers bij het Meldpunt ook verbetersuggesties over de gemeentelijke dienstverlening doorgeven, die vervolgens door de medewerker klantzaken worden opgepakt.[1] Klachten over de gemeentelijke diensten en dienstverlening worden door de klachten-coördinator behandeld. De vertraging van een jaar komt doordat er binnen de gemeente minder prioriteit hiervoor is geweest. Gesprekspartners geven aan dat burgers tot op heden weinig gebruikmaken van het meldpunt om klachten over de publieke dienstverlening in te dienen.

1.1.2 Ook geeft het college aan dat hij regelgeving op effectiviteit en efficiëntie wil toetsen door het verminderen/vereenvoudigen van regels en procedures. Daarbij wil het college beginnen bij de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) in 2006 en meldingen en lichte bouwvergunningen (2007). Volgens gesprekspartners verloopt de aanpassing van de APV stapsgewijs. In 2007 heeft de gemeente Westerveld de APV aangepast op basis van de model-APV die door de VNG is opgesteld. Ook is een onderzoek uitgevoerd door Sira Consulting naar lastenverlichting voor burgers en bedrijven.[2] Gesprekspartners geven aan dat het rapport is vastgesteld en momenteel

[1] Programmabegroting 2009.

[2] Sira Consulting, 2008: *Dereguleringsadvies gemeente Westerveld*.

wordt uitgewerkt in een plan van aanpak. Terwijl delen van de nieuwe APV al van kracht zijn geworden,[3] is aan de Raad(scommissie) toegezegd dat het plan van aanpak in 2009 ter informatie wordt aangeboden. Gesprekspartners geven aan dat de aangepaste APV nu al heeft geleid tot een efficiëntere organisatie: zo hoeven burgers en bedrijven bepaalde vergunningen niet meer ieder jaar, maar bijvoorbeeld om de vijf jaar aan te vragen.

Gesprekspartners geven aan dat het onderdeel 'meldingen' uit de wet is gehaald, omdat dit tot veel onduidelijkheden leidde. Wat betreft de bouwvergunningen is er een onderscheid tussen lichte en reguliere bouwvergunningen. De lichte bouwvergunningen zijn vereenvoudigd waardoor de aanvraag minder tijd kost dan in het verleden; de aanvraag moet binnen zes weken zijn afgehandeld.

1.1.3 Het derde programmapunt is de inrichting van één balie voor dienstverlening inclusief zorgfuncties in 2007. Dit programmapunt is inmiddels gerealiseerd: het bestaande loket is uitgebreid met het Wmo-loket en helpt burgers onder meer bij burgerzaken, informatie over bouwvergunningen, gehandicapten-parkeerkaart, vervoerspas, het aanvragen van hulp in de huishouding en dergelijke.

1.1.4 en 1.1.5 Het college geeft in het collegeprogramma aan dat hij in 2006 een burgerhandvest geactualiseerd en geconcretiseerd wil hebben. In 2006 is het eerste burgerhandvest gerealiseerd, waarbij de interne organisatie zelf normen heeft vastgesteld. Op basis van de input uit de Klankbordgroep Publieke Dienstverlening en het klanttevredenheidsonderzoek 2007 is in 2008 het voormalige Burgerhandvest geactualiseerd. Onderdeel van het Burgerhandvest zijn servicenormen. In het Collegeprogramma 2006-2010 is opgenomen dat tachtig procent van de servicenormen moet worden gerealiseerd. Ten tijde van dit onderzoek wordt onderzocht of deze servicenormen worden behaald. Daarbij wordt gekeken of de resultaten aanleiding geven tot eventuele wijzingen van de normen.

1.1.6 In het collegeprogramma staat dat het college in 2006 een visie en plan van aanpak voor verbetering van de publieke dienstverlening wil opstellen. Eind 2006 heeft de organisatie het Projectplan Publieke Dienstverlening opgesteld met onder andere de Westerveldse Visie op de Publieke Dienstverlening en het Inrichtingsmodel Publieke Dienstverlening.[4] In 2008 zijn de visie en het plan van aanpak geactualiseerd met het instellen van het project 'Westerveld heeft *Antwoord*©' en de vaststelling van het Westerveldse Dienstverlenings-concept[6]. Dit programmapunt wordt door de gesprekspartners het belangrijkste onderdeel van programma 1 genoemd, omdat binnen het project

[3] Programmabegroting 2009.

[4] Programmabegroting 2009.

[6] Programmablad 2010.

diverse ontwikkelingen worden opgepakt waarmee de dienstverlening verder wordt geprofessionaliseerd.

1.2.1 Het college geeft aan dat hij wil investeren in interactieve beleids- en planvorming door inwoners, belangenorganisaties en belanghebbenden te betrekken bij de voorbereiding van plannen. Dat wil hij doen door jaarlijks bij de begroting aan te geven welke processen het komende jaar interactief worden voorbereid. Gesprekspartners geven aan dat dit programmapunt niet is gerealiseerd zoals is aangegeven in het collegeprogramma. Wel wordt in de burgerjaarverslagen van de gemeente aandacht besteed aan hoe zij burgerparticipatie bevordert. Een voorbeeld hiervan is het betrekken van veel verschillende belangenorganisaties bij het opstellen van de startnotitie over de lokale economie.[7]

Regierol

1.2.1 t/m 1.2.3 Punten 1.2.1 t/m 1.2.3 hebben betrekking op de regierol van de gemeente. Het college van B en W kan alleen speculeren over wat er met 'regierol' in het collegeprogramma wordt bedoeld. Het college vermoedt dat met de regierol op het instandhouden van voorzieningen vooral een sturende rol en samenwerking met de uitvoering wordt bedoeld. Met een regierol op jeugdzorg (1.2.2) wordt waarschijnlijk bedoeld dat er zorg voor de jeugd moet zijn; de gemeente heeft op dit moment immers geen regierol bij jeugdzorg. Verder geeft het College aan dat er de laatste jaren sprake is van een duidelijke omslag bij het invullen van de regierol. Voorheen werd veel door de gemeente zelf gedaan, maar nu geeft de gemeente aan wat ze wil, hoe ze het wil en onder welke voorwaarden (waaronder het budget). Dat geldt niet alleen voor dit programma maar ook voor bijvoorbeeld onderdelen in de Wmo (programma 7). Met betrekking tot de regierol heeft de raad in 2007 de startnotitie Beleidsgestuurde Contractfinanciering (BCF) vastgesteld; BCF is een methodiek om de regierol van de gemeente in te vullen wat betreft het aansturen van maatschappelijke organisaties. Door middel van een pilot met één maatschappelijke organisatie willen college en raad erachter komen of BCF een geschikte methodiek is.

Vanuit de ambtelijke organisatie wordt door de respondenten aangegeven dat er geen duidelijke visie op de regierol is. De respondenten vinden de programmapunten te abstract om hier daadwerkelijk uitvoering aan te geven en te om te kunnen spreken van de realisatie van de programmapunten. In de praktijk wordt aan de regierol onder meer invulling geven door contacten te leggen met partners als de provincie en het waterschap, met als doel om tijdig signalen op te pikken.

1.2.4 Een ander punt in het collegeprogramma is dat het college bij de

[7] Burgerjaarverslag 2008.

voorjaarsnota van 2006 met concrete voorstellen wil komen voor verbetering van de informatie en communicatie (de basis voor verbindend besturen). In vervolg daarop is in 2007 een eerste communicatienota opgesteld en in 2008 heeft de rekenkamer een onderzoek laten uitvoeren naar informatie en communicatie binnen de gemeente.[8] In 2009 is men begonnen met het opstellen van een communicatienotitie, waarin een theoretische visie is opgenomen en een aantal verbeterpunten ten aanzien van de communicatie naar burgers staan. Een verbeterpunt is bijvoorbeeld een actievere communicatie naar burgers over bijvoorbeeld de werkzaamheden van B en W en de raad. De verwachting is dat deze theoretische visie in oktober gereed is.

1.2.5 Het collge wil investeren in de kwaliteit van de ambtelijke organisatie. In de interviews komt naar voren dat een aantal cursussen zijn aangeboden aan medewerkers, onder meer een introductieprogramma, interne cursussen over de planning- en controlcyclus en een zestal companycursussen. Om de kwaliteit van de ambtelijke organisatie te bevorderen, is ook een integriteitprotocol ingevoerd en is het organisatiebrede traject 'Ontwikkel jezelf' gerealiseerd. Er is een gesprekscyclus voor alle medewerkers van de gemeente; deze gesprekscyclus bestaat uit een individueel 'jaarplan', de bijstelling van het jaarplan, het eigen functioneren en persoonlijke ontwikkeling en tot slot een evaluatie van de gestelde doelen middels een beoordeling. In de nota 'Ontwikkel jezelf' is vastgelegd dat alle medewerkers de bereidheid moeten hebben om aan hun eigen ontwikkeling te werken via opleiding, scholing, coaching en training. Ook in de notitie 'Beleid Studiefaciliteiten' wordt aangegeven dat de organisatie opleidingsfaciliteiten biedt aan medewerkers die zich willen ontwikkelen. In 2008 heeft bijna iedere medewerker van de gemeente Westerveld een of meerdere keren deelgenomen aan een vorm van scholing of coaching; hiervoor was een budget van € 155.800 beschikbaar. Er is onder meer een 'in company'-training georganiseerd, 'Het schrijven van raadsvoorstellen', waaraan ongeveer veertig medewerkers hebben deelgenomen.[9]

1.2.6 Het laatste programmapunt, het inzetten op respect en decorum, is volgens het huidige college een puur bestuurlijk en politiek punt. De burgemeester en wethouders merken op dat zij hier een gemeenschappelijk gevoel bij hebben. Het weerspiegelt volgens hen de periode dat een aantal fatsoensregels niet meer in acht werden genomen. Dit punt verdient volgens het college aandacht, maar zo'n programmapunt hoeft niet verder uitgewerkt te worden. De respondenten uit de ambtelijke organisatie vinden dit punt abstract en lastig te beoordelen of het is gerealiseerd. Zij geven aan dat dit programmapunt sinds 2007 wel regelmatig binnen het MT aan de orde is geweest. Daarnaast geven zij aan dat in dit kader het nieuwe gemeentehuis een positieve bijdrage heeft geleverd, zowel ten aanzien van de organisatie zelf als ten aanzien van de burger.

[8] Rekenkamer Westerveld, 2008: *Toeval bestaat wèl. Rapportage onderzoek naar de effectiviteit van de communicatie van de gemeente Westerveld.*
[9] Opleidingsbeleid gemeente Westerveld.

1.3 Indicatoren van beleid

In het collegeprogramma worden enkele indicatoren genoemd, aan de hand waarvan de gemeente wil toetsen of en in welke mate zij haar beleidsdoelstellingen heeft behaald. In programma 1 worden de volgende indicatoren genoemd:

1. tweejaarlijks tevredenheidsonderzoek;
2. burgerpanel;
3. onderzoek onder afnemers van gemeentelijke diensten;
4. interne bedrijfsinformatie over doorlooptijden, klachten en bezwaren;
5. opnemen ervaringen deelnemers in inspraakverslag.

Tevredenheidsonderzoek

In het Collegeprogramma 2006-2010 wordt aangegeven dat het college een tweejaarlijks tevredenheidsonderzoek onder burgers wil uitzetten, waarin wordt gevraagd om hun mening over de gemeentelijke dienstverlening. Dit tevredenheidsonderzoek wordt gebruikt om, waar nodig, de dienstverlening van de gemeente te verbeteren. Hoewel de oorspronkelijke planning was dat deze tevredenheidsonderzoeken in 2006 en 2008 zouden worden uitgevoerd, heeft het eerste onderzoek pas in 2007 plaatsgevonden. Binnen het Project Publieke Dienstverlening (start begin 2006) is een werkgroep medio 2006 begonnen met de voorbereidingen voor dit door externen uitgevoerde onderzoek. In april 2009 is het tweede klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek komt onder meer naar voren dat klanten van de gemeente het rapportcijfer 6,4 geven aan de service en dienstverlening van de gemeente Westerveld; bij de vorige meting werd het rapportcijfer 6,1 gegeven.[10] Deze indicator heeft betrekking op de programmapunten 1.1.1, 1.1.3, 1.1.4 en 1.1.6.

Burgerpanel

Er is een burgerpanel opgezet in de vorm van de Klankbordgroep Publieke Dienstverlening. De leden van dit burgerpanel zijn geworven via de lokale krant, waarin burgers werden opgeroepen om mee te denken over veranderingen binnen de publieke dienstverlening. De ambtelijke organisatie geeft aan dat deze klankbordgroep aanvankelijk zeer effectief en nuttig was. Er werd van de klankbordgroep gebruikgemaakt om de behoeften van burgers ten aanzien van de publieke dienstverlening te peilen (bijvoorbeeld inrichting publiekshal nieuw gemeentehuis, vragenlijst eerste klanttevredenheids-onderzoek). Deze indicator heeft betrekking op de programmapunten 1.1.1., 1.1.3, 1.1.4 en 1.1.6. De organisatie maakt echter steeds minder gebruik van de klankbordgroep. De tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoeken onder burgers nemen steeds meer de functie van de klankbordgroep over. In 2009 zal de gemeente nogmaals met de klankbordgroep rond de tafel zitten om de toekomst en meerwaarde van de klankbordgroep te bespreken.

[10] Gemeente Westerveld, 2009: *Klanttevredenheidsonderzoek – Collectieve dienstverlening.*

Onderzoek afnemers
Naast het tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoek is in 2007 en 2009 ook een onderzoek uitgevoerd onder klanten aan de balie. Daarbij werd gevraagd naar hun mening over de publieke dienstverlening met betrekking tot bijvoorbeeld de aanvraag van een bouwvergunning, de aanvraag van een paspoort en dergelijke.

De ambtelijke organisatie maakt daarnaast ook gebruik van een informatie uit het 'VIP-communicatie onderzoek'.

Interne bedrijfsinformatie
Er worden gegevens verzameld met betrekking tot de interne bedrijfsinformatie, zoals doorlooptijden, klachten en bezwaren. Momenteel loopt er een onderzoek of de servicenormen van de gemeente Westerveld al dan niet zijn behaald. In dit onderzoek staat ook informatie over doorlooptijden, klachten en bezwaren. Daarnaast beschikt de gemeente Westerveld over een klachtencoördinator, die onder andere als aanspreekpunt dient voor afnemers van gemeentelijke diensten. Deze persoon behandelt en registreert ingediende klachten.

Ervaringen deelnemers
De respondenten konden niet aangeven wat met deze indicator precies wordt bedoeld en welke resultaten hiermee kunnen worden geverifieerd.

1.4 Aandachtspunten voor 2010

In 2010 wordt het project 'Westerveld heeft Antwoord©' uitgevoerd en geïmplementeerd in de organisatie. Ook worden de verbeterpunten uit het klanttevredenheidsonderzoek van 2009 in de organisatie gerealiseerd. Ook wil het college inwoners nog beter informeren over gemeentelijke onderwerpen en plannen. Dit wil hij doen door planmatig te communiceren rondom onderwerpen en grote projecten, zoals dorpshuizen, woonzorgcombinatie Havelte en project Havelterberg, bijvoorbeeld in de vorm van burgerparticipatie. Ook wil hij bewoners van een dorp meer betrekken bij de ontwikkelingen in hun dorp.

1.5 Stand van zaken

De programmapunten binnen het eerste onderdeel van programma 1 zijn – op één programmapunt na – inmiddels gerealiseerd. Of de gemeente tachtig procent van de servicenormen heeft gerealiseerd, wordt duidelijk na afronding van een onderzoek dat loopt ten tijde van dit onderzoek. In de meeste gevallen zijn de programmapunten in het eerste onderdeel van programma 1

ook volgens planning gestart. Alleen programmapunt 1.1.2 is enigszins vertraagd; dit kwam doordat het college ervoor heeft gekozen om de APV aan te passen op basis van de door de VNG opgestelde model-APV uit 2007.

Voor het tweede deel van dit programma geldt dat geen navolging is gegeven aan de oorspronkelijk geformuleerde programmapunten met betrekking tot de regierol. De belangrijkste redenen hiervoor zijn een gewijzigde situatie en een gewijzigde visie van het college op de invulling van de regierol.
Tabel 1.1 geeft een schematisch overzicht van de stand van zaken van programma 1. De indicatoren die zijn opgenomen worden gebruikt om de (kwaliteit van de) dienstverlening te volgen. De functie van de indicator 'burgerpanel' is inmiddels overgenomen door de tevredenheidsonderzoeken.

Tabel 1.1 Stand van zaken van programma 1 Burger en bestuur

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
1.1.1	Aanspreekpunt voor behandeling verbetersuggesties en klachten	Ja	Ja	Ja
1.1.2	Toetsen van regelgeving op effectiviteit en efficiëntie (aanpassing APV)	Ja	Nee	Ja
1.1.3	Inrichten van één balie voor dienstverlening inclusief de zorgfuncties	Ja	Ja	Ja
1.1.4	Actualiseren en concretiseren burgerhandvest	Ja	Ja	Ja
1.1.5	Realiseren van ten minste 80% van de servicenormen	Ja	Ja	Lopend
1.1.6	Opstellen visie en plan van aanpak verbetering publieke dienstverlening	Ja	Ja	Ja
1.2.1	Jaarlijks wordt bij de begroting aangegeven welke processen het komende jaar interactief worden voorbereid	Gewijzigd*	-	-
1.2.2	Gemeentelijke regierol richten op de thema's met hoge bestuurlijke prioriteit	Gewijzigd*	-	-
1.2.3	Bij uitbesteding van de regierol aan anderen letten op duidelijk omschreven resultaat, e.d.	Gewijzigd*	-	-
1.2.4	Bij voorjaarsnota komt gemeente met concrete voorstellen voor verbetering van informatie en communicatie	Ja	Ja	Ja
1.2.5	Investeren in kwaliteit van ambtelijke organisatie	Nee	Ja	Ja
1.2.6	Inzetten op respect en decorum	Nee	Nee	Nee

* De raad heeft hiervoor een startnotitie vastgelegd.

2 PROGRAMMA 2: VEILIGHEID

Figuur 2.1 Programma 2: Veiligheid

Wat wij willen: *Westerveld is een veilige gemeente. Dat willen wij behouden*	
Wat wij gaan doen:	
2.1 Zorgdragen voor opkomsttijden van de ambulance binnen de normen	2006-2010
2.2 Zorgen dat opkomsttijden voor de brandweer binnen de norm liggen	2006-2010
2.3 Maken van veilige schoolroutes voor basis en voortgezet onderwijs	2006-2008
2.4 Opzetten en bevorderen van buurtnetwerken	2007
2.5 Voorbereiden van de bouw van brandweerkazerne(s)	2007
Verifiëren resultaten door: 1. Ongevallencijfers 2. Onderzoek onder scholieren 3. Aantal functionerende buurtnetwerken	jaarlijks
Relatie met: programma's 1, 3 en 7	

2.1 Achtergrond

In het Collegeprogramma 2006-2010 wordt als doel van het programma Veiligheid het behoud van Westerveld als veilige gemeente genoemd. Het programma bestaat uit de producten Brandweer, Integrale veiligheid en Verkeersveiligheid. Het programma hangt samen met programma 1, namelijk in het kader van de integrale veiligheid en risicocommunicatie. Ook bestaat er samenhang met programma 3 (Openbare ruimte), namelijk wat betreft de realisatie van verkeersveiligheidsmaatregelen. Tot slot is er sprake van samenhang met programma 7 (Zorg, welzijn, sport en cultuur) met betrekking tot het Integraal Veiligheidsplan.
De burgemeester geeft aan dat de programmapunten geen goede afspiegeling zijn van de activiteiten in het kader van integrale veiligheid.

2.2 Realisatie programmapunten

In het collegeprogramma wordt een aantal concrete programmapunten geformuleerd.

2.1 en 2.2 Allereerst wordt het zorgdragen voor opkomsttijden van de ambulance en brandweer binnen de normen als programmapunt genoemd. Punt 2.2 is volgens respondenten uit de ambtelijke organisatie naar alle waarschijnlijkheid opgenomen in het collegeprogramma omdat destijds gekeken werd of het aantal kazernes kon worden teruggebracht van vier naar drie. Daarmee zou het veel moeilijker zijn om de normtijden te realiseren. Kort na het aantreden van het huidige college is besloten om vier kazernes te handhaven, waardoor de opkomsttijden makkelijker kunnen worden gehaald. Volgens respondenten liggen de opkomsttijden van de ambulance en brandweer ver boven de norm.

Met betrekking tot de opkomsttijden van de brandweer moet ten minste tachtig procent van het aantal uitrukken met prioriteit 1 een opkomsttijd hebben van maximaal vijftien minuten. In 2008 lag 92 procent van de 219 keren dat de brandweer uitrukte binnen de wettelijke maximale opkomsttijd van vijftien minuten.[11] Ook in 2006 en 2007 is dit programmapunt gerealiseerd (in 2006 bedroeg dit percentage 97% en in 2007 90%).[12]

2.3 Een ander programmapunt is het creëren van veilige schoolroutes voor basis- en voortgezet onderwijs in de jaren 2006-2008. Dit programmapunt is onderdeel van het huidige beleid dat is opgenomen in het Gemeentelijke Verkeers- en Vervoerplan (GVVP).[13] Meer informatie over de uitvoering van dit programmapunt is opgenomen bij programmapunt 3.1.3.

2.4 Het vierde programmapunt is het opzetten en bevorderen van buurtnetwerken. Het gaat daarbij om netwerken van onder meer politie, algemeen maatschappelijk werk en bewoners. De aanleiding voor dergelijke netwerken zijn problemen door overlast. Er zijn buurtnetwerken actief. Hierin worden bijvoorbeeld 'probleemgevallen' besproken. Het college geeft aan dat buurtnetwerken van wezenlijk belang zijn, maar is van mening dat het niet de taak van de gemeente is om deze op te zetten en te bevorderen of hierin een regierol te vervullen. De gemeente zit niet aan de uitvoeringskant en zou hooguit moeten kijken of ze regelmatig plaatsvinden. Indien dat niet het geval is, zou de gemeente kunnen kijken wat daarvan de achterliggende redenen zijn. De gewijzigde koers is niet gecommuniceerd met de raad.

2.5 Tot slot wordt als programmapunt de voorbereiding van de bouw van (een) brandweerkazerne(s) in 2007 genoemd. Dit programmapunt is gerealiseerd. De eerste stap hierin is dat de gemeenteraad begin 2008 heeft besloten dat er een nieuwe brandweerkazerne in Dwingeloo moet komen en dat de brandweerkazerne in Diever wordt aangepast. Vervolgens is een projectgroep gestart om de bouw voor te bereiden. De projectplannen worden momenteel geschreven. De respondenten verwachten dat de bouw in 2010 zal starten.

[11] Programmablad 2010.

[12] Programmabegroting 2008 en 2009.

[13] Het GVVP is in 2000 vastgesteld door de raad. In 2005 is het GVVP geëvalueerd en geactualiseerd. Het GVVP heeft betrekking op de infrastructuur van de gemeente Westerveld in brede zin.

2.3 Indicatoren van beleid

In het Collegeprogramma 2006-2010 wordt een aantal indicatoren voor het gevoerde beleid genoemd:

- ongevallencijfers;
- onderzoek onder scholieren;
- aantal functionerende buurtnetwerken.

Ongevallencijfers
Jaarlijks krijgt de organisatie registratiegegevens van de politie. Dit zijn overzichten met aantallen, typen ongevallen, leeftijd slachtoffers, weeromstandigheden et cetera. De organisatie gebruikt deze gegevens om te bepalen of en zo ja welke maatregelen moeten worden ingezet om (de ernst van bepaalde typen) ongevallen te verminderen.

Onderzoek onder scholieren
Het onderzoek onder scholieren heeft niet plaatsgevonden. Wel is namens de school een onderzoek uitgezet naar hoe de route naar school wordt ervaren. De organisatie gebruikt andere gegevens en meet wel de tevredenheid van de deelnemers aan verkeersveiligheidscursussen.

Aantal functionerende buurtnetwerken
Deze indicator wordt niet gebruikt om de stand van zaken en de kwaliteit van de uitvoering te volgen. De buurtnetwerken zijn volgens de opvatting van het huidige college geen gemeentelijke taak. Het is binnen de gemeente wel bekend welke buurtnetwerken actief zijn.

2.4 Aandachtspunten 2010

Het college streeft in 2010 naar een slagvaardige uitvoering van de basisbrandweerzorg en specialistische brandweerfuncties, waarbij ten minste tachtig procent van de uitrukken met prioriteit 1 een opkomsttijd van maximaal vijftien minuten heeft. Daarvoor zorgt hij dat er voldoende vrijwilligers wonen en werken in de nabijheid van de brandweerkazerne. Daarnaast zorgt hij voor alarmering van de snelst opkomende post.

Ook wil het college de rampenbestrijding versterken door continuering van de regionale samenwerking en samenwerking in het district (poolvorming gemeentelijke processen inclusief trainen en oefenen). Daarnaast wordt ingezet op een verbeterde bereikbaarheid van de gemeentelijke functionarissen in de rampenbestrijding. Bovendien gaat de gemeente in 2010 risicocommunicatiebeleid en het Integraal Veiligheidsplan implementeren en een nieuw GVVP inclusief uitvoeringsprogramma opstellen.

2.5 Stand van zaken

De meeste programmapunten van programma 2 zijn gestart volgens planning en inmiddels gerealiseerd. Alleen het opzetten en bevorderen van buurtnetwerken is niet gerealiseerd. Het college geeft aan dat hij wat dit programmapunt betreft niet aan de uitvoerende kant zit en dus geen rol voor de gemeente ziet weggelegd om buurtnetwerken op te zetten en bevorderen.

Twee van de drie indicatoren worden niet gebruikt. Voor de indicator ‘onderzoek scholieren’ geldt dat andere gegevens worden gebruikt om resultaten te monitoren. De indicator ‘buurtnetwerken’ wordt niet gebruikt omdat het programmapunt waar de indicator betrekking op heeft niet wordt uitgevoerd.

Tabel 2.1 Stand van zaken programma 2 Veiligheid

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
2.1	Zorgdragen voor opkomsttijden van de ambulance binnen de normen	Ja	Ja	Ja
2.2	Zorgen dat opkomsttijden voor de brandweer binnen de norm liggen	Ja	Ja	Ja
2.3	Maken van veilige schoolroutes voor basis- en voortgezet onderwijs	Ja	Ja	Ja
2.4	Opzetten en bevorderen van buurtnetwerken	Gewijzigd*	-	-
2.5	Voorbereiden van de bouw van brandweerkazerne(s)	Ja	Ja	Ja

* De gewijzigde koers is niet gecommuniceerd met de raad.

3 PROGRAMMA 3: OPENBARE RUIMTE

Figuur 3.1 Programma 3: Openbare ruimte

Wat wij willen: *Wij gaan werken aan een inrichting en beleving van de openbare ruimte waarbinnen het gebruik door de diverse gebruikers op elkaar is afgestemd en passend is bij de uitstraling van de omgeving. Wij houden bij de vormgeving meer rekening met omgevingsfactoren als landschap en cultuurhistorie.*		
Wat wij gaan doen:		
3.1	Doorgaande wegen handhaven en waar nodig bezien hoe wegen kunnen worden aangepast aan de omgeving en aard/functie van het gebruik	2006-2010
3.1.1	Plan kwaliteit openbare ruimte inclusief wegen en wegbeheer opstellen	2007 –2008
3.1.2	Inlopen achterstand groot onderhoud wegen en bruggen door eenmalig € 2,5 miljoen extra beschikbaar te stellen (kwaliteitsimpuls)	2007
3.1.3	Bij het (groot) onderhoud prioriteit toekennen aan fietspaden en schoolroutes	2006-2010
3.2	Beleid voor cultuurhistorie ontwikkelen (interactief)	2007
Verifiëren resultaten door:		
1.	Ongevallencijfers	jaarlijks
2.	Aantal kortcyclische werkzaamheden (lap- en stopwerk)	
3.	Tevredenheidsonderzoek (1.1)	
4.	Gerealiseerd aantal m¹ weg en fietspad	
Relatie met: programma's 1, 2, 5		

3.1 Achtergrond

Programma 3 van het Collegeprogramma 2006-2010 handelt over de openbare ruimte van de gemeente Westerveld. Het betreft het grondgebied waar het college verantwoordelijk voor is, waar wordt gewoond, ontmoet, gewerkt, gerecreëerd, gespeeld en gebouwd. De openbare ruimte beïnvloedt de kwaliteit van wonen, leven en werken. Het programma omvat de producten wegen, groen en water en overige ruimte (speelterreinen en begraafplaatsen). Het programma hangt samen met alle andere programma's. Zo bestaat er een relatie met programma 2 op het gebied van het nemen van fysieke maat-regelen in het kader van verkeersveiligheid. Wat betreft programma 5 (Lokale economie, recreatie en toerisme) bestaat er een relatie op het gebied van de toeristische infrastructuur en de kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte.

3.2 Realisatie programmapunten

3.1.1 In het Collegeprogramma 2006-2010 wordt een aantal programmapunten met betrekking tot de openbare ruimte genoemd. Het college wil doorgaande wegen handhaven en waar nodig bezien hoe wegen kunnen worden aangepast aan de omgeving en aard/functie van het gebruik. Dit wil hij allereerst doen door een kwaliteitsplan voor de openbare ruimte (inclusief wegen en wegbeheer) op te stellen in 2007-2008. Dit programmapunt is gerealiseerd: in maart 2009 is het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (KOR)

vastgesteld door de gemeenteraad.[14] Het KOR is interactief opgesteld. Een leerpunt van deze werkwijze is vooraf de randvoorwaarden op te stellen.

3.1.2 Aangegeven is dat de achterstand van het groot onderhoud wegen en bruggen zal worden ingelopen door eenmalig 2,5 miljoen euro extra beschikbaar te stellen in 2007. De respondenten geven aan dat de kwaliteitsimpuls voor het inlopen van de achterstand grotendeels is uitgevoerd. Er bestaat alleen nog een geoormerkt bedrag voor de renovatie van de wegverbinding Lhee-Kraloo binnen het project Herinrichting Het Noordenveld in het Nationaal Park Dwingelderveld.[15]

3.1.3 Het derde programmapunt is het toekennen van prioriteit bij het (groot) onderhoud aan fietspaden en schoolroutes. Dit programmapunt is onderdeel van het huidige beleid dat is opgenomen in het Gemeentelijke Verkeers- en Vervoerplan (GVVP).[16] Over de uitvoering wordt gerapporteerd in de bestuursrapportages.

3.2 Tot slot wordt als programmapunt genoemd dat beleid voor cultuurhistorie interactief (bijvoorbeeld het behoud van zandwegen in de gemeente) wordt ontwikkeld in 2007. Het college geeft aan dat er op dit punt van alles is gebeurd: bij de vormgeving van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met landschap en cultuurhistorie. Voor wat betreft het interactieve totstandkomen van beleid voor cultuurhistorie verwijst het college naar het KOR (zie ook 3.1.1). Dit wordt bevestigt door respondenten uit de ambtelijke organisatie. Sinds 2006 zijn een aantal zaken op het gebied van cultuurhistorie tot stand gebracht. Een voorbeeld daarvan is dat een aantal vernieuwingen in wegen weer in klinkers is uitgevoerd. Daarbij is wel aangegeven dat dit programmapunt geen speerpunt van het college meer is.

[14] Programmablad 2010.

[15] Programmablad 2010.

[16] Het GVVP is in 2000 vastgesteld door de raad. In 2005 is het GVVP geëvalueerd en geactualiseerd. Het GVVP heeft betrekking op de infrastructuur van de gemeente Westerveld in brede zin.

3.3 Indicatoren van beleid

De volgende indicatoren zijn opgenomen:

- ongevallencijfers;
- aantal kortcyclische werkzaamheden (lap- en stopwerk)
- tevredenheidsonderzoek (1.1)
- gerealiseerd aantal m^2 weg en fietspad.

Ongevallencijfers
Een van de respondenten uit de ambtelijke organisatie geeft aan dat ongevallencijfers meer zeggen over veiligheid (programma 2) dan over openbare ruimte. In de praktijk wordt deze indicator daarom voor dit programma niet gebruikt (zie voor meer informatie programma 2).

Kortcyclische werkzaamheden
De meldpunten voor kortcyclische werkzaamheden zijn uitgebreid. De afhandeling van de meldingen en de werkzaamheden wordt gemonitord en er wordt gekeken of klachten snel en adequaat worden afgehandeld.

Tevredenheidsonderzoek
Dit is een tweejaarlijks onderzoek onder burgers naar de tevredenheid met de gemeentelijke dienstverlening. Zowel in 2007 als in 2009 heeft onderzoek plaatsgevonden. Zie voor meer informatie paragraaf 1.3.

Gerealiseerd aantal vierkante meter fietspad
Het aantal gerealiseerde vierkante meters weg en fietspad wordt uitvoerig gemonitord en hierover wordt onder meer gerapporteerd in de bestuursrapportages.

Extra
Een indicator die niet in het collegeprogramma is genoemd maar wel belangrijk is voor de organisatie is het KOR. In het KOR is namelijk voor de diverse onderdelen van de openbare ruimte de kwaliteit aangegeven die moet worden behaald.

3.4 Aandachtspunten 2010

In 2010 wil het college de inrichting van de openbare ruimte afstemmen op de omgeving en aard/functie van het gebruik, onder meer door het opstellen van een beleidsplan openbare verlichting en de herinrichting van de dorpskern in Dwingeloo in interactie met de bewoners, gebruikers en andere belanghebbenden. Daarnaast wil het college bij de uitvoering van werkzaamheden ten aanzien van de openbare ruimte voldoen aan de wetgeving op het gebied van flora en fauna; daarvoor wordt een beleidsplan

opgesteld, wordt een inventarisatie uitgevoerd en wordt het Flora en faunabeleid geïmplementeerd in de beheerprocessen.

3.5 Stand van zaken

Drie van de vier programmapunten van programma 3 zijn gerealiseerd. Het is voor de rekenkamer niet helemaal duidelijk in hoeverre sprake is van het ontwikkelen van beleid voor cultuurhistorie (punt 3.2).

Tabel 3.1 Stand van zaken programma 3 Openbare ruimte

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
3.1.1	Plan kwaliteit openbare ruimte inclusief wegen en wegbeheer opstellen	Ja	Ja	Ja
3.1.2	Inlopen achterstand groot onderhoud wegen en bruggen door eenmalig € 2,5 miljoen extra beschikbaar te stellen	Ja	Ja	Ja
3.1.3	Bij het (groot) onderhoud prioriteit toekennen aan fietspaden en schoolroutes	Ja	Ja	Ja
3.2	Beleid voor cultuurhistorie ontwikkelen (interactief)	Ja	Deels	Deels

De indicatoren worden gebruikt om de resultaten te verifiëren en eventuele wijzingen door te voeren. Een belangrijke extra indicator die hiervoor wordt gebruikt, zijn de vastgestelde kwaliteitsniveaus volgens het KOR.

4 PROGRAMMA 4: ONDERWIJS

Figuur 4.1 Programma 4: Onderwijs

Wat wij willen: *Wij werken aan een samenhangend aanbod van voorzieningen voor jeugdige inwoners en zorgen dat die samenhang wordt gerealiseerd binnen het onderwijs en het jeugdbeleid.*	
Wat wij gaan doen:	
4.1 Tot stand brengen van een samenhangend aanbod van voorzieningen voor 0-12 jarigen door het versterken van de aansluiting en afstemming tussen consultatiebureau, peuterspeelzaal, kinderopvang, en andere activiteiten op de terreinen welzijn, zorg, kunst en cultuur:	
4.1.1. Brede scholen in Diever en Dwingeloo realiseren, waar mogelijk fysiek, anders in organisatorische zin	2008-2010
4.1.2 Andere samenwerkingsvormen in de overige kernen	2006-2010
4.1.3 Leerkrachten meer in staat stellen zich in te zetten voor verbetering kwaliteitszorg door conciërges aan te stellen	2006-2010
4.2.1 Stimuleren leesbevordering (samenwerking met bibliotheek) door jaarlijks €20.000 beschikbaar te stellen	2007
4.2.2 Stimuleren activiteiten voor kunst, natuur en cultuureducatie	2008
4.3 Onderzoek naar bestuur op afstand voor het openbaar basisonderwijs	2007
Verifiëren resultaten door: *1.* aantal gerealiseerde samenwerkingsverbanden en brede scholen	
Relatie met: programma's 1 en 7 (zorg en welzijn)	

4.1 Achtergrond

In het Collegeprogramma 2006-2010 heeft de gemeente Westerveld het programma Onderwijs benoemd, waaronder een drietal producten valt: openbaar basisonderwijs, bijzonder onderwijs en lokaal onderwijsbeleid. Het programma is met name geënt op het lokaal onderwijs(beleid). Het lokaal onderwijs omvat een aantal verplichte onderdelen, waaronder onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en de verantwoordelijkheid voor leerplicht. Daarnaast bestaat er een aantal vormen van eigen beleid, waarvan Onderwijskansen/Voor- en Vroegschoolse Educatie de belangrijkste is. Hieronder vallen echter ook de Doorgaande Leeslijn, het schoolzwemmen, het podiumplan en – tegenwoordig in afgeslankte vorm – het adoptieplan.

De doelstelling van het programma Onderwijs is om te werken aan een samenhangend aanbod van voorzieningen voor jeugdige inwoners en om te zorgen dat die samenhang wordt gerealiseerd binnen het onderwijs- en jeugdbeleid. Binnen dit programma is een aantal programmapunten in het Collegeprogramma 2006-2010 benoemd.

4.2 Realisatie programmapunten

Het college geeft als overkoepelend programmapunt (4.1) aan dat hij een samenhangend aanbod van voorzieningen voor 0-12-jarigen tot stand wil brengen door het versterken van de aansluiting en afstemming tussen consultatiebureau, peuterspeelzaal, kinderopvang en andere activiteiten op de terreinen welzijn, zorg, kunst en cultuur. Dit zal de gehele collegeperiode prioriteit hebben. Uit gesprekken met de respondenten komt naar voren dat op dit terrein inmiddels al veel is gebeurd en dat het college zich hier ook op blijft richten. Daarnaast is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in de renovatie van schoolgebouwen. Om een samenhangend aanbod tot stand te brengen, wordt een aantal onderliggende programmapunten genoemd (4.1.1 t/m 4.1.3).

4.1.1 Programmapunt 4.1.1 heeft betrekking op de brede scholen. In de periode 2008-2010 zullen twee brede scholen in Diever en Dwingeloo worden gerealiseerd, indien mogelijk in fysieke en anders in organisatorische zin. Tot op heden is er één brede school in organisatorische zin gerealiseerd, namelijk voor Dwingeloo.[17] In het voorjaar van 2008 is in Dwingeloo gestart met inventarisatiegesprekken met de betrokken instellingen, om te komen tot een brede school-gebouw. Na terugkoppeling heeft de totstandkoming hiervan in het najaar een vervolg gekregen door een breed locatieonderzoek en de instelling van een projectgroep. In het kader van de brede school is een netwerk tot stand gekomen waarin prestaties en (talent)ontwikkeling van kinderen van 0-12 jaar worden bevorderd. Op inhoud en ook fysiek is voor de Brede School Dwingeloo medio 2009 de intentieverklaring ondertekend. In 2010 worden de verdere voorbereidingen getroffen voor het bouwproject. De verwachting is dat de school in 2010-2011 in fysieke zin zal zijn gerealiseerd. De brede school in Diever heeft geen prioriteit gekregen. Door de renovatiewerkzaamheden aan schoolgebouwen is de noodzaak om dit in fysieke zin te realiseren verdwenen. De inhoudelijke samenwerking is er wel. De brede scholen hebben een manier gevonden om tussenschoolse opvang te realiseren. De beleidswijziging is opgenomen in de bestuursrapportage. De rekenkamer weet niet of deze wijziging is voorgelegd aan en geaccordeerd door de raad.

4.1.2 Een ander programmapunt is de ontwikkeling van andere samenwerkingsvormen tussen onderwijs en jeugdbeleid. Deze samenwerkingsvormen moeten in de periode 2006-2010 worden gerealiseerd. Via zogeheten clusteroverleggen is een meer samenhangend aanbod gecreëerd. Onder leiding van een deskundige zijn gemeentebreed samenwerkingsafspraken geformaliseerd tussen voorschoolse voorzieningen en scholen. Daarnaast worden faciliteiten verleend voor afstemming met verschillende andere (welzijns)instellingen.[18] In

[17] Kadernotitie 'Visie op de Brede School Dwingeloo', programmabegroting 2009 en programmablad 2010.

[18] Programmabegroting 2009.

alle (acht) kernen zijn sinds twee jaar zulke samenwerkingsvormen tot stand gebracht tussen met name leidsters in de voorschoolse voorzieningen en de onderbouwleerkrachten op de basisscholen. De mondelinge overdracht is via een protocol geformaliseerd. In deze overleggen wordt de volledige Doorgaande Leerlijn verder vorm gegeven.[19] Ook zet de gemeente Westerveld in op andere samenwerkingsvormen, zoals de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en een wijkverpleegkundige en de samenwerking met de bibliotheek (Samen Lezen-project).

4.1.3 Een derde programmapunt in het Collegeprogramma 2006-2010 is om ervoor te zorgen dat leerkrachten meer in staat worden gesteld om zich in te zetten voor de verbetering van kwaliteitszorg. Dit moet mogelijk worden door de aanstelling van conciërges. Uit de interviews blijkt dat de gemeente geen aandacht aan dit programmapunt heeft besteed. De reden daarvan is dat onderwijs in Westerveld inmiddels verzelfstandigd is, waardoor het aan onderwijsinstellingen is om deze maatregel al dan niet uit te voeren.

4.2.1 Ook geeft het college in het collegeprogramma aan dat hij het leesgedrag van jonge kinderen – in samenwerking met de bibliotheek – wil stimuleren. Daarvoor stelt zij jaarlijks € 20.000 beschikbaar. Volgens de gesprekspartners is dit geld beschikbaar gesteld en is dit programmapunt daarmee gerealiseerd. Het stimuleren van de leesbevordering en de samenwerking hiervoor met de bibliotheek is, zo staat in het programmablad 2010, tot stand gebracht, onder meer via de Doorgaande Leeslijn.[20]

4.2.2 Daarnaast wil het college activiteiten voor kunst-, natuur- en cultuureducatie binnen het onderwijs stimuleren. Dit zou in 2008 gerealiseerd moeten zijn. Door de verzelfstandiging van de scholen is de situatie evenwel veranderd. Het is nu aan de scholen om beleid te ontwikkelen. B en W geeft aan dat er wel veel aandacht voor dit punt is geweest en dat er veel is gebeurd. Zo is de gemeente ‘culturele gemeente van Drenthe’. Daarnaast zijn in het kader van lokaal onderwijs muzische vorming en natuureducatie opgepakt door particuliere organisaties. Zo worden bijvoorbeeld tochten ontwikkeld en georganiseerd om jongeren te betrekken bij de natuur en cultuurhistorie van Westerveld.

Verder is er een medewerker aangesteld om een andere invulling te geven aan de kunst- en educatielessen omdat men hier ontevreden over was. Daarnaast is er ook een cultuurnetwerk en een scholenproject over het culturele erfgoed gerealiseerd.

4.3 Tot slot staat in het Collegeprogramma 2006-2010 dat er een onderzoek wordt uitgevoerd naar bestuur op afstand voor het openbaar basisonderwijs. Dit onderzoek is inmiddels afgerond en de implementatie van het op afstand

[19] Programmablad 2010.

[20] Programmablad 2010.

plaatsen van het bestuur is van start gegaan.[21] Het bestuur van het openbaar onderwijs is per 1 april 2009 op afstand gezet; 2009 wordt volgens het programmablad 2010 verder gebruikt voor de implementatie en de nadere uitwerking van het verzelfstandigingsbesluit.[22]

4.3 Indicatoren van beleid

In het Collegeprogramma 2006-2010 wordt als indicator van het beleid 'het aantal gerealiseerde samenwerkingsverbanden en brede scholen' genoemd. Dit heeft betrekking op de programmapunten 4.1.1 en 4.1.2. In de vorige paragraaf is al beschreven in welke mate genoemde programmapunten zijn gerealiseerd.

4.4 Aandachtspunten 2010

De afgelopen jaren investeert het college in de modernisering van scholen in het basisonderwijs. De verwachting is dat eind 2009 nagenoeg alle scholen voor basisonderwijs in de gemeente Westerveld zijn gemoderniseerd en daarmee voldoen aan de arbo- en de inspectie-eisen.
Het college wil alle schoolgebouwen in een tijdsbestek van ongeveer vijf jaar verbouwen of moderniseren.

In navolging van programma 4.2.1 – bevordering van het leesgedrag van jonge kinderen – zal het gemeentebrede project 'Samen Lezen' voor leesbevordering onder 0-4-jarigen en hun ouders en opvoeders in 2009 en 2010 verder ten uitvoer worden gebracht. De doelgroep is in 2009 vergroot van 0-2- naar 0-4-jarigen en eveneens hun ouders/ opvoeders.

Daarnaast zet het college in 2010 in op een goede aansluiting van de voorschoolse voorzieningen door continuering van de sinds twee jaar ingevoerde clusteroverleggen voor de Doorgaande Leerlijn onder begeleiding van een externe deskundige (zie ook programma 4.1.2). Tot slot wil het college ervoor zorgen dat jongeren de (middelbare) school verlaten met een startkwalificatie.

[21] Besluit in Raadsvergadering 27 november 2008.

[22] Programmablad 2010.

4.5 Stand van zaken

Het programma Onderwijs is tot op heden voor een groot deel gerealiseerd. Zo zijn er concrete bouwplannen voor een brede school in Dwingeloo, zijn er inmiddels verschillen samenwerkingsvormen tot stand gebracht, wordt jaarlijks geld beschikbaar gesteld ter stimulering van het leesgedrag van jonge kinderen en is een onderzoek uitgevoerd naar het bestuur op afstand van het openbaar basisonderwijs.
Niet alle punten zijn gerealiseerd. De belangrijkste redenen zijn dat de noodzaak hiervoor is verdwenen en/of dat het niet (meer) tot de gemeentelijke taken behoort. Tabel 4.1 geeft de stand van zaken van programma 4 weer.

In het collegeprogramma wordt één concrete indicator genoemd (het aantal gerealiseerde samenwerkingsverbanden en brede scholen), aan de hand waarvan het gevoerde beleid kan worden getoetst. Deze wordt door de gemeente ook gebruikt.

Tabel 4.1 Stand van zaken programma Onderwijs

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
4.1.1	Brede scholen in Diever en Dwingeloo	Deels gewijzigd*	Deels	Deels
4.1.2	Andere samenwerkingsvormen	Deels	Ja	Ja
4.1.3	Leerkrachten meer in staat stellen zich in te zetten voor verbetering kwaliteitszorg door conciërges aan te stellen	Ja	Nee	Nee
4.2.1	Leesbevordering jonge kinderen door jaarlijks € 20.000 beschikbaar te stellen	Ja	Ja	Ja
4.2.2	Stimuleren activiteiten voor kunst-, natuur- en cultuureducatie	Deels	Ja	Ja
4.3	Onderzoek naar bestuur op afstand voor het openbaar basisonderwijs	Deels	Ja	Ja

* Onbekend of dit is voorgelegd aan en geaccordeerd door de raad.

5 PROGRAMMA 5: LOKALE ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME

Figuur 5.1 Programma 5: Lokale economie, recreatie en toerisme

Wat wij willen:
Wij staan voor versterking van de bedrijvigheid door innovatie en een actieve gemeente. Wij willen uitbreidingsmogelijkheden creëren.

Wat wij gaan doen:

5.1	Ondersteunen van innovatieve projecten door:	
5.1.1	Toevoeging van eenmalig € 80.000 aan het cofinancieringsfonds voor innovatieve projecten die onze plattelandseconomie (kunnen) versterken	2007
5.1.2	a. De regels voor het cofinancieringsfonds herzien gecombineerd met	2007
	b. een actieve en stimulerende gemeentelijke inzet	2006-2010
5.1.3	Ondersteuning van innovatie door een in te huren subsidiedeskundige en een innovatieplatform vanuit het bedrijfsleven	2006-2010
5.1.4	Het regisseren van vernieuwing van ons buitengebied met ruimte voor recreatieve en agrarische bedrijven èn bedrijvigheid in leegkomende boerderijen	2006-2010
5.2	Het uitbreiden van bedrijventerreinen in	
	1. Havelte: Oeveraseweg	2007
	2. Dwingeloo	2008
5.3	Het mogelijk maken van kleine lokale bedrijven en woon-werkcombinaties in bestemmingsplannen	2006-2008
5.4	Toegankelijkheid natuurgebieden en het landelijk gebied behouden	2006-2010
5.5	Wervend en inspirerend economisch beleid ontwikkelen	2007

- *Verifiëren resultaten door*
- Aantal ondersteunde innovatieve initiatieven (aanvragen cofinanciering en plannen buitengebied)
- Realiseren uitbreiding bedrijventerreinen en verkoopresultaten

Relatie met: programma's 1, 3 en 9

5.1 Achtergrond

De doelstelling van programma 5 is het versterken van de bedrijvigheid door innovatie en een actieve gemeente, en het creëren van uitbreidings-mogelijkheden. Het programma hangt samen met een aantal andere programma's. Een voorbeeld is bijvoorbeeld programma 3: Beheer Openbare Ruimte: het beheer van de kwaliteit van de openbare ruimte is van belang voor een hoogwaardig toeristisch aanbod. Daarnaast is de realisatie, het onderhoud en beheer van de infrastructuur ten behoeve van bedrijventerreinen van belang voor de lokale economie. Ook bestaat er een duidelijke samenhang met programma 6: Werk en Inkomen, waarbij het creëren en behouden van werkgelegenheid ook een belangrijke rol speelt. En er bestaat een samenhang met programma 1 en 9.
Een aantal respondenten geeft aan programmapunt 5.5, 'ontwikkelen economisch beleid', het belangrijkste programmapunt te vinden. Als reden wordt genoemd dat dit nieuwe beleid en het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma het meest concreet is. Daarnaast wordt aangegeven dat de lokale economie beïnvloed wordt door veel verschillende sectoren en andersom het economisch beleid ook van invloed kan zijn op veel verschillende sectoren.

5.2 Realisatie programmapunten

5.1.1 In het Collegeprogramma 2006-2010 is aangegeven dat innovatieve projecten worden ondersteund. In 2007 wordt eenmalig € 80.000 toegevoegd aan het cofinancieringsfonds voor innovatieve projecten die de plattelandseconomie (kunnen) versterken. Uit de gesprekken met respondenten blijkt dat dit bedrag inmiddels is toegevoegd.[23]

5.1.2 Ten tweede is opgenomen de regels voor het cofinancieringsfonds te herzien, gecombineerd met een actieve en stimulerende gemeentelijke inzet. De geïnterviewden geven aan dat deze herziening in 2007 is gerealiseerd: er heeft een verbreding plaatsgevonden waardoor meer mensen een beroep kunnen doen op het cofinancieringsfonds. In het verleden kon men op de beleidsterreinen zorg, welzijn, sport, onderwijs, cultuur, vrijwilligers-ondersteuning en mantelzorg in aanmerking komen voor het cofinancierings-fonds. Sinds 2007 geldt dit ook voor de beleidsterreinen lokale economie en toerisme. De voorwaarden die zijn verbonden aan het cofinancieringsfonds, zijn gelijk gebleven. De actieve en stimulerende gemeentelijke inzet naar ondernemers is gerealiseerd, doordat lokale ondernemers de mogelijkheid hebben gekregen om tijdens een symposium input te leveren voor het economisch beleid van de gemeente. Ook is er in 2009 een bedrijven-contactfunctionaris aangesteld, waardoor er één duidelijk aanspreekpunt bestaat voor ondernemers.

5.1.3 Het derde programmapunt is de ondersteuning van innovatie door een in te huren subsidiedeskundige en een innovatieplatform vanuit het bedrijfsleven. Dit programmapunt is op een andere manier ingevuld dan is aangegeven in het collegeprogramma. Een reden hiervoor is dat het college een te beperkt budget heeft voor personeelszaken om geld te investeren in het inhuren van een subsidiedeskundige. In plaats daarvan is gesproken met deskundige externe partijen (bijv. MKB-Nederland) die een rol kunnen spelen bij het verstrekken van innovatie-subsidies aan ondernemers. En heeft de gemeente een bedrijvencontactfunctionaris aangesteld. Deze persoon speelt volgens de respondenten een belangrijke rol in de contacten met het bedrijfsleven (niet alleen wat betreft subsidies voor ondernemers).

Het college van B en W geeft aan dat er geen innovatieplatform vanuit het bedrijfsleven is ontwikkeld. Wel is er op interactieve wijze met lokale ondernemers een economisch beleidsplan opgesteld, waarvoor veel sessies met ondernemers hebben plaatsgevonden. Deze wijziging is niet concreet besproken met de raad, omdat het volgens een respondent gaat om een wijziging van werkwijze; het beoogde effect is niet veranderd.

[23] Voorjaarsnota 2006, p. 47.

5.1.4 Ten vierde is het regisseren van vernieuwing van het buitengebied genoemd, waarbij ruimte bestaat voor recreatieve en agrarische bedrijven en bedrijvigheid in leegkomende boerderijen. In 2007 heeft de gemeente in de Nota van uitgangspunten met betrekking tot het buitengebied aangegeven dat zij hier aandacht zal besteden.[24] In de interviews komt naar voren dat deze beleidsmaatregel al een aantal keer is toegepast; in een aantal leeggekomen boerderijen zijn inmiddels bedrijven gevestigd.

5.2 De uitbreiding van bedrijventerreinen in Havelte (aan de Oeveraseweg) en Dwingeloo is het vijfde programmapunt. Toen de plannen voor Havelte werden doorgerekend in 2008, bleek echter dat uitbreiding vanwege praktische problemen niet realiseerbaar was.[25] Het college zet momenteel wel nog steeds in op de uitbreiding van het bedrijventerrein in Dwingeloo. Momenteel is het beoogde gebied nog in handen van een vastgoedeigenaar, met als gevolg dat het geplande opleverjaar 2008 niet realiseerbaar was. De verwachting is dat een plan voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein in Dwingeloo in 2010 gereed zal zijn; de daadwerkelijke realisatie zal na 2010 plaatsvinden.[26] In de programmabegroting is ook aangegeven dat in het kader van een uit te werken visie voor het totale gebied Darperweiden wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding van het naastgelegen bedrijventerrein.

5.3 Ook geeft het college in het collegeprogramma aan dat zij kleine lokale bedrijven en woon-werkcombinaties mogelijk wil maken in de bestemmingsplannen. Dit was gepland voor de jaren 2006-2008. Door een te lage bezettingscapaciteit binnen de gemeente is op dit punt enige vertraging ontstaan, zo komt uit de interviews naar voren. Inmiddels is voor een aantal dorpskernen het bestemmingsplan geactualiseerd; voor een aantal moet dit nog gebeuren. Het geactualiseerde Bestemmingsplan Buitengebied wordt naar verwachting in 2010 vastgesteld. In het bestemmingsplan Uffelte wordt melding gemaakt van de ontwikkeling van een woon-werkomgeving. Dit plan is volgens een gesprekspartner in mei 2009 door de raad vastgesteld.

5.4 Inzet op de toegankelijkheid van natuurgebieden en behoud van het landelijk gebied is een ander programmapunt in het collegeprogramma. Uit de gesprekken met respondenten komt naar voren dat de gemeente inzet op het onderhoud van fiets- en wandelpaden. Daarnaast zet zij samen met Recreatieschap Drenthe in op het realiseren van het fietsknooppuntennetwerk; in juli 2009 is dit netwerk officieel geopend. Wat betreft het nationale park het Drents-Friese Wold en het nationale park Dwingelderveld maakt Westerveld deel uit van overlegorganen, waaraan ook Staatsbosbeheer, Natuurmonu-

[24] Nota van uitgangspunten, p. 51-52.

[25] Het besluit om de ontwikkeling van de Oeveraseweg niet uit te voeren, is in april 2008 door het college van B en W genomen. Dit besluit is door de raad vastgesteld. Zie programmabegroting 2009.

[26] Programmablad 2010.

menten, Drents Landschap en enkele andere gemeenten deelnemen.

5.5 Het laatste programmapunt is ‘wervend en inspirerend economisch beleid ontwikkelen’. Er is in 2007 een start gemaakt met het ontwikkelen van dit economisch beleid door het opstellen van een startnotitie; deze is in 2008 afgerond.[27] In november 2009 wordt een economische beleidsnota vastgesteld, waarin deels ook de visie van lokale ondernemers is verwoord.[28]. De reden daarvan is dat dit nieuwe beleid en het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma het meest concreet is. Daarnaast geeft een gesprekspartner aan, dat dit programmapunt zo belangrijk is, omdat de lokale economie beïnvloed wordt door veel sectoren en het economisch beleid andersom ook van invloed kan zijn op veel sectoren.

5.3 Indicatoren van beleid

Er zijn twee indicatoren opgenomen in programma 5 van het college-programma. Allereerst wordt als indicator het aantal ondersteunde innovatieve initiatieven genoemd, zowel wat betreft het cofinancieringsfonds als de plannen voor het buitengebied. In 2007 was er één aanvraag voor het cofinancieringsfonds, in 2008 bedroeg dit aantal zes aanvragen en in 2009 zijn er tot halverwege het jaar vier aanvragen geweest.

Een tweede indicator is de uitbreiding van bedrijventerreinen en de verkoopresultaten van kavels. In 2007 waren er nog vier kavels op bedrijventerreinen beschikbaar en in 2008 was dit aantal gehalveerd. In 2009 zijn er geen kavels meer beschikbaar. Eerder is aangegeven dat er over een paar jaar een nieuw bedrijventerrein in Dwingeloo zal worden gerealiseerd. Deze indicator is gehanteerd bij de besluitvorming rondom het bedrijventerrein in Havelte.

De respondenten geven aan dat het aantal beschikbare kavels op bedrijventerreinen en het aantal nieuwe bedrijven op bedrijventerreinen ook nuttige indicatoren voor het gevoerde beleid zouden zijn. Met ingang van 2009 heeft de gemeente Westerveld deze indicatoren opgenomen in de bij de programmabegroting behorende productenraming.

5.4 Aandachtspunten 2010

Het college wil in 2010 een plan voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein in Dwingeloo hebben gerealiseerd (de fysieke realisatie vindt na 2010 plaats). Daarnaast wil hij in de periode 2010-2011 de kwaliteitsverbetering en doelgroepsegmentatie van recreatieve bedrijven en recreatieve voorzieningen

[27] Gemeente Westerveld, 2008: *Startnotitie lokale economie*.

[28] Gemeente Westerveld, 2009: *Tussenrapportage Visie lokale economie*.

bevorderen, onder meer door een geactualiseerde beleidsnota toerisme en recreatie te schrijven. Tot slot streeft het college naar behoud en versterking van de bedrijvigheid, werkgelegenheid en toeristisch-recreatieve structuur. Dat gaat hij onder andere doen door projecten te cofinancieren en door te blijven werken aan de betrokkenheid met het lokale bedrijfsleven (door de bedrijvencontactfunctionaris en een (digitaal) ondernemersloket).

5.5 Stand van zaken

Van programma 5 is een groot aantal programmapunten, al dan niet binnen de planning, gerealiseerd. In sommige gevallen is een programmapunt deels gerealiseerd. Redenen hiervoor zijn een gebrek aan budget, een andere visie op hoe de doelen kunnen worden bereikt en inzicht dat de uitvoering niet kon worden gerealiseerd. Tabel 5.1 geeft de stand van zaken van programma 5 weer.

De indicatoren worden door de gemeente grotendeels in kaart gebracht. Eén van de genoemde indicatoren (verkoopresultaten van kavels) is door de gemeente gebruikt bij de besluitvorming rondom het bedrijventerrein in Havelte.

Tabel 5.1 Stand van zaken van programma 5 Lokale economie, recreatie en toerisme

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
5.1.1	Toevoeging van eenmalig € 80.000 aan het cofinancieringsfonds	Ja	Ja	Ja
5.1.2	(a) regels voor cofinancieringsfonds herzien gecombineerd met (b) actieve en stimulerende gemeentelijke inzet	Deels	Ja	Ja
5.1.3	Ondersteuning van innovatie door subsidiedeskundige en een innovatieplatform	Gewijzigd*	-	-
5.1.4	Regisseren van vernieuwing buitengebied met ruimte voor bedrijven in leegkomende boerderijen	Ja	Ja	Ja
5.2	Uitbreiden van bedrijventerreinen in Havelte en Dwingeloo	Ja	Nee	Deels
5.3	Mogelijk maken van kleine lokale bedrijven en woon-werkcombinaties in bestemmingsplannen	Ja	Ja	Ja
5.4	Toegankelijkheid natuurgebieden en het landelijk gebied behouden	Nee	-	-
5.5	Wervend en inspirerend economisch beleid ontwikkelen	Nee	-	-

* Dit is niet voorgelegd aan de raad.

6 PROGRAMMA 6: WERK EN INKOMEN

Figuur 6.1 Programma 6: Werk en inkomen

Wat wij willen: *Wij willen alle inwoners van onze gemeente de mogelijkheid bieden te participeren in de samenleving. Wij richten ons vooral op het opheffen van belemmeringen als gevolg van geen werk- geen inkomen en fysieke of geestelijke beperkingen.*		
Wat wij gaan doen:		
6.1	Werk gaat voor uitkering: stimuleren van integratie in het arbeidsproces	2006-2010
6.1.1	Mogelijkheden creëren voor reïntegratie bij de gemeentelijke organisatie	2006-2010
6.1.2	Instandhouden van voormalige WIW en Melkertbanen	2006-2010
6.2	Handhaven van het minimabeleid en de bijzondere bijstand inclusief de eindejaarsuitkering	2006-2010
6.3	Verbeteren van de informatievoorziening aan mensen die in aanmerking komen voor een uitkering via de IGSD1, de zorgfunctie in de balie en het omzetten van de functie ouderenadviseur tot die van ondersteuner van een informatienetwerk	2007
6.4	Handhaven en versterken van een goede sociale werkvoorziening	2006-2010
Verifiëren resultaten door 1. Uitstroom uitkeringsgerechtigden naar arbeid 2. Onderzoek onder cliënten 3. Aantallen gebruikers minimabeleid en informatiefuncties(in vergelijking met voorgaande jaren)		
Relatie met: programma's 1 (cliëntenplatforms, ondernemerskoepel), 7 (WMO)		

6.1 Achtergrond

Met het programma Werk en Inkomen wil de gemeente alle inwoners van de gemeente Westerveld de mogelijkheid bieden te participeren in de samenleving. Daarbij richt de gemeente zich vooral op het opheffen van belemmeringen als gevolg van geen werk-geen inkomen en fysieke of geestelijke beperkingen. Het programma Werk en Inkomen bevat de producten inkomensvoorziening, minimabeleid en werk. De gemeente heeft de uitvoering van de wettelijke taken in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB) en aanverwante regelingen overgedragen aan de Intergemeentelijke Sociale Dienst (IGSD) Steenwijkerland en Westerveld. Daarnaast heeft de gemeente Westerveld de uitvoering op grond van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) overgedragen aan het werkvoorzieningschap Reestmond.

Het programma Werk en Inkomen hangt samen met een aantal andere programma's. Een voorbeeld is de samenhang met het programma Beheer Openbare Ruimte: medewerkers van het werkvoorzieningschap worden ingezet voor onderhoud aan de openbare ruimte; daarnaast maken onderhoudsactiviteiten deel uit van re-integratietrajecten. Ook hangt het programma samen met het programma Lokale Economie, Recreatie en Toerisme. De lokale economie speelt in het kader van het gemeentelijke

arbeidsmarktbeleid een rol, namelijk bij het creëren van werkgelegenheid en de mogelijkheden voor re-integratie.[1]

De wethouder geeft aan dat de programmapunten betrekking hebben op een zeer beperkt onderdeel van haar portefeuille, namelijk uitkeringen (1 procent van de bevolking) en tien gesubsidieerde banen. Onderwerpen als bijvoorbeeld het bundelen van krachten met buurgemeenten in verband met arbeidsmarktplatform zijn niet genoemd.

6.2 Realisatie programmapunten

6.1 In het Collegeprogramma 2006-2010 zijn enkele programmapunten geformuleerd voor het programma Werk en Inkomen. Allereerst wordt ingezet op het stimuleren van integratie in het arbeidsproces. Dit programmapunt vormt nog steeds onderdeel van het gemeentelijk beleid. De taken op het terrein van Werk en Inkomen zijn sinds 2006 uitbesteed aan IGSD Steenwijkerland en Westerveld. In de sturingsafspraken van 2008 stonden onder meer doelstellingen met betrekking tot de ontwikkeling van het aantal WWB-cliënten, een actieve werkgeversbenadering, het aandeel cliënten in een traject, het aantal banen in de gesubsidieerde arbeid en de uitstroom naar reguliere arbeid.[2]

6.1.1 Het college geeft aan dat hij mogelijkheden wil creëren voor re-integratie bij de gemeentelijke organisatie. In de productenraming 2008 wordt aangegeven dat de afdeling P&O bewaakt dat in de periode 2008-2010 minimaal één WSW-werknemer in de vorm van begeleid werken wordt geplaatst in de gemeentelijke organisatie.[3] Uit de jaarrekening van 2008 blijkt verder dat er bij het team beheer, het team vergunningverlening en handhaving en het cluster WOZ-belastingen vier re-integratieplaatsen in de vorm van stageplaatsen of tijdelijke functies zijn gerealiseerd voor mensen om werkervaring op te doen.[4]

6.1.2 Het derde programmapunt, het in stand houden van voormalige WIW- en Melkertbanen, vormt nog steeds onderdeel van het gemeentelijk beleid. Melkertbanen worden tegenwoordig in- en doorstroombanen, oftewel ID-banen genoemd. De IGSD van de gemeenten Westerveld en Steenwijkerland voert dit beleid mede op basis van sturingsafspraken van de gemeente Westerveld uit.[5]

6.2 Ook een ander programmapunt, het handhaven van het minimabeleid en de

[1] Ook bestaat er samenhang met de programma's 1, 4 en 7.

[2] Sturingsafspraken jaarrekening 2008.

[3] Productenraming 2008.

[4] Jaarrekening 2008, productblad Werk en Inkomen.

[5] IGSD Steenwijkerland en Westerveld, Jaarrekening en -verslag 2008.

bijzondere bijstand inclusief de eindejaarsuitkering, is nog steeds onderdeel van het huidige beleid van de gemeente en is dan ook gerealiseerd. In 2009 vindt een herijking plaats van het minimabeleid (zie ook paragraaf 6.4)..

6.3 Programmapunt 6.3 heeft betrekking op het verbeteren van de informatievoorziening aan mensen die in aanmerking komen voor een uitkering via de IGSD, op de zorgfunctie in de balie en het omzetten van de functie ouderenadviseur tot die van ondersteuner van een informatienetwerk. De verbetering van de informatievoorziening is ondergebracht in het project WINsT (Westervelds INformatie Team) dat in 2008 van de grond is gekomen. Dit team informeert en adviseert burgers over allerlei inkomens-ondersteunende voorzieningen. Doel van WINsT is het terugdringen van het niet-gebruik van voorzieningen. Het project WINsT is ondergebracht in het Wmo-loket. Volgens de planning van het Collegeprogramma 2006-2010 zou dit programmapunt in 2007 en niet in 2008 worden gerealiseerd. De reden van deze vertraging is dat het programmapunt werd geïntegreerd in het Wmo-beleidsplan, dat in maart 2008 is vastgesteld.

6.4 Handhaven en versterken van een goede sociale werkvoorziening is het laatste punt van dit programma. Het blijvende belang van dit programmapunt is vastgelegd in recente gemeentelijke beleidsstukken. Met ingang van 1 juli 2008 is het beleid modernisering Wet sociale werkvoorziening (WSW) vast-gesteld. Dit beleid heeft betrekking op wijziging van de gemeenschappelijke regeling, het wachtlijstbeheer, het persoonsgebonden budget en cliënten-participatie. Daarbij worden prestatieafspraken gemaakt met werkleerbedrijf Reestmond.[6] In de programmabegroting van 2010 staat dat de gemeente de vaardigheden van iedere WSW-geïndiceerde dusdanig wil bevorderen dat hij of zij zal uitkomen op de persoonlijk hoogst mogelijke vorm van arbeidsdeelname (zie ook paragraaf 6.4).[7]

6.3 Indicatoren van beleid

In het collegeprogramma worden drie concrete indicatoren genoemd op basis waarvan het beleid kan worden getoetst.

- Ontwikkeling van de uitstroom van uitkeringsgerechtigden naar arbeid.
- Ontwikkeling aantal gebruikers van minimabeleid en informatiefuncties.
- Onderzoek onder cliënten.

Volume ontwikkeling

De gemeente houdt gegevens over het aantal uitgestroomde uitkeringsgerechtigden en aantal gebruikers van minimabeleid bij. Een gesprekspartner geeft aan dat de ontwikkelingen van het aantal uitgestroomde

[6] Jaarrekening 2008, productblad Werk en Inkomen.

[7] Programmablad 2010.

uitkeringsgerechtigden en het aantal gebruikers van minimabeleid kunnen zorgen voor aanpassingen aan het gemeentelijk arbeidsmarktbeleid.

Onderzoek cliënten
De derde indicator, onderzoek onder cliënten, is de laatste keer in 2006 uitgevoerd. In dat jaar is de uitvoering van haar arbeidsmarktbeleid uitbesteed aan de IGSD. Daarmee valt het uitzetten van een onderzoek onder cliënten ook onder dit uitvoeringsorgaan. De wethouder geeft aan dat er een cliëntenplatform is opgesteld, waarmee allerlei onderwerpen worden doorgesproken, bijvoorbeeld een gewijzigde website en een aangepast handboek voor de cliënten. Het rendement van zo'n platform wordt groter geacht dan een algemeen onderzoek onder cliënten.

De ambtelijke organisatie geeft aan dat de genoemde indicatoren worden toegepast op de programmapunten 6.1, 6.2 en 6.3. De indicatoren worden door de gemeente ook daadwerkelijk gebruikt omdat deze inzicht geven in de ontwikkelingen van het bestand, het gebruik van voorzieningen en de kwaliteit van de dienstverlening. De indicatoren kunnen ertoe leiden dat het gevoerde beleid van de gemeente wordt bijgesteld. In de programmabegroting 2009 en 2010 is ook de indicator 'aandeel cliënten dat in een re-integratietraject, zorgtraject, activeringstraject of gemotiveerd rusttraject zit' opgenomen. Daarnaast zijn in de sturings- en controleafspraken met de IGSD Steenwijkerland en Westerveld vanaf 2008 diverse kerngetallen/indicatoren en bronnen benoemd.

6.4 Aandachtspunten 2010

Met het oog op de economische recessie heeft het college voor het jaar 2010 een minder ambitieuze maar realistische doelstelling voor het arbeidsmarkt geformuleerd: het aantal WWB-cliënten mag dat jaar met maximaal twintig procent stijgen.

In 2009 zal een herijking van het beleid plaatsvinden. Dit moet leiden tot een samenhangend en integraal beleid voor re-integratie, inburgering en volwasseneneducatie, dat is afgestemd op de lokale situatie. Ook wordt een eerste aanzet gedaan voor het te ontwikkelen beleid in het kader van een fundamentele herbezinning op de Wet sociale werkvoorziening (startnotitie fundamentele herbezinning Wet sociale werkvoorziening).

Daarnaast wil het college de vaardigheden van iedere WSW-geïndiceerde dusdanig bevorderen dat hij of zij zal uitkomen op de persoonlijk hoogst mogelijke vorm van arbeidsdeelname. Dit wordt gedaan door samen met de gemeenten Meppel en Staphorst het wachtlijstbeheer WSW uit te voeren. Hierbij stelt men de WSW-geïndiceerde centraal en laat deze op een zo hoog mogelijke trede instromen of, indien mogelijk, direct buiten het

werkvoorzieningschap werken. De gemeente stuurt de uitvoeringsorganisatie Reestmond en controleert deze op het behalen van sociale en financiële resultaten.

6.5 Stand van zaken

De programmapunten die worden genoemd in het programma Werk en Inkomen zijn gerealiseerd en/of zijn nog steeds onderdeel van het huidige beleid van de gemeente. De programmapunten zijn tevens gestart volgens de planning in het collegeprogramma. Alleen programmapunt 6.3 is vertraagd doordat dit onderdeel werd geïntegreerd in het Wmo-beleidsplan, dat in maart 2008 is vastgesteld. Tabel 6.1 geeft schematisch weer wat de stand van zaken is van programma 6.

De gemeente houdt gegevens over de indicatoren voor het gevoerde beleid systematisch bij; deze kunnen leiden tot beleidsaanpassingen. De indicator ‘onderzoek onder cliënten’ is vervangen door het instellen van een cliëntenplatform.

Tabel 6.1 Stand van zaken van programma 6 Werk en inkomen

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
6.1	Stimuleren van integratie in het arbeidsproces	Deels	-	Lopend beleid
6.1.1	Mogelijkheden creëren voor re-integratie bij gemeentelijke organisatie	Ja	Ja	Ja
6.1.2	Instandhouden van voormalige WIW- en Melkertbanen	Ja	Ja	Ja
6.2	Handhaven van het minimabeleid en de bijzondere bijstand inclusief de eindejaarsuitkering	Ja	-	Lopend beleid
6.3	Verbeteren van de informatievoorziening e.d.	Ja	Nee	Ja
6.4	Handhaven en versterken van goede sociale werkvoorziening	Ja	-	Lopend beleid

7 PROGRAMMA 7: ZORG, WELZIJN, SPORT EN CULTUUR

Figuur 7.1 Programma 7: Zorg, welzijn, sport en cultuur

Wat wij willen: *Wij willen de participatie aan het maatschappelijk leven vergroten van alle inwoners en in het bijzonder jeugd en jongeren, ouderen met zorgbehoefte en mensen met een beperking.*	
Wat wij gaan doen:	
7.1.1 Behouden van de fysieke voorzieningen	2006-2010
7.1.2 Harmonisatie dorpshuizen	2007
7.1.3 Stimuleren van activiteiten van gesubsidieerde instellingen voor 0-12-jarigen, jongeren, ouderen met zorg en mensen met een beperking.	2006-2010
7.2 WMO-beleid vormgeven op een sociale en verantwoorde wijze passend bij het sociale gezicht van Westerveld wat ondermeer tot uiting komt in het leveren van maatwerk. Bij de uitvoering heeft de gemeente de regisseursrol (zie 1.1.3 en programma 6)	2007
7.3 Handhaven van Wvg-beleid en –uitvoering op het huidige niveau	2006-2010
7.4 Stimuleren van culturele activiteiten via o.a. het cultuurfonds	2006-2010
7.5 Aanmelden voor aanwijzing culturele gemeente in Drenthe	2008
Verifiëren resultaten door 1. Deelname activiteiten sport en welzijn 2. Beroep op zorgvoorzieningen 3. Tevredenheidsonderzoek (zie 1.1) ❑ Onderzoek onder afnemers diensten o.g.v. Wvg en WMO	
Relatie met: programma's 1, 2, 6	

Bron: Gemeente Westerveld, 2006

7.1 Achtergrond

Het zevende programma van het Collegeprogramma 2006-2010 richt zich op de sectoren zorg, welzijn, sport en cultuur. Hiermee wordt beoogd de participatie aan het maatschappelijk leven te vergroten. Dit geldt voor alle inwoners en in het bijzonder jeugd en jongeren, ouderen met zorgbehoefte en mensen met een beperking. Het programma bevat alle producten van de Wet maatschappelijke ondersteuning, waaronder jeugdbeleid, gezondheidszorg, sportfaciliteiten, ouderen en mensen met een beperking.

7.2 Realisatie programmapunten

7.1.1 In het programma wordt als eerste programmapunt het behoud van fysieke voorzieningen in de periode 2006-2010 genoemd. Aangegeven is dat er nog beleid moet worden ontwikkeld voor specifieke deelgebieden. Zo zal er in november 2009 een sportnota worden aangeboden.

7.1.2 Het tweede programmapunt is de harmonisatie van de dorpshuizen. In 2009 is het college van B en W teruggekomen op deze doelstellingen. Omdat harmonisatie van de dorpshuizen in de praktijk niet uitvoerbaar bleek, heeft de raad een gewijzigde koers voor de dorpshuizen vastgesteld, waarin het uitgangspunt 'maatwerk per kern' is. Het college wil nu zelfstandig functionerende dorpshuizen, waarbij de plaatselijke bevolking betrokken is en

waarbij activiteiten gescheiden zijn van het eigendom van de gebouwen. De rekenkamer beschikt niet over informatie of dit is voorgelegd aan de raad.

7.1.3 Een ander programmapunt is het stimuleren van activiteiten van gesubsidieerde instellingen voor 0-12-jarigen, jongeren, ouderen met zorg en mensen met een beperking. Dit is nog steeds lopend beleid. Met betrekking tot 0-4-jarigen worden subsidies verstrekt aan jeugdgezondheidszorginstelling Icare JGZ en met betrekking tot 4-18-jarigen subsidies aan GGD JGZ. Ook worden subsidies verstrekt aan instellingen binnen de sectoren sport en cultuur, evenals aan jeugdverenigingen.
In een gesprek met de ambtelijke organisatie is aangegeven dat de kaderstellende notitie van december 2002 met betrekking tot ouderen met zorg en mensen met een beperking aan herijking toe is. Deze notitie zou op tal van onderdelen achterhaald of niet compleet genoeg zijn. Verder is aangeven dat in het Wmo-beleidsplan van maart 2008 de intentie opgenomen dit programmapunt voor de doelgroep ouderen en mensen met een beperking meer kracht bij te zetten. Door een tekort aan personeel is hier nog geen vervolg aan gegeven.

7.2 Programmapunt 7.2 is het vormgeven van Wmo-beleid op een sociale en verantwoorde wijze passend bij het sociale gezicht van Westerveld; dit moet onder meer tot uiting komen in het leveren van maatwerk. Tevens wil het college de regisseursrol innemen bij de uitvoering van het Wmo-beleid. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat dit programmapunt al in 2007 gerealiseerd zou zijn. Door de gemeentelijke bestuurscrisis in 2007 is het Wmo-beleidsplan een jaar later opgesteld. Het leveren van maatwerk blijkt onder meer uit het gegeven dat de gemeente indicatiestelling door middel van huisbezoeken realiseert. Er wordt stapsgewijs aan de invulling van de regisseursrol gewerkt. De gemeente heeft in haar opdrachtformulering duidelijker de te behalen resultaten benoemd. De partijen in het veld moeten hier vervolgens nog mee akkoord gaan.

7.3 Ook wordt handhaving van het WVG-beleid (Wet voorzieningen gehandicapten) en de uitvoering daarvan op het huidige niveau (2006) genoemd in het Collegeprogramma 2006-2010. Het WVG-beleid maakt onderdeel uit van het Wmo-beleidsplan uit 2008. Volgens de wethouder biedt de gemeente momenteel meer dan het ‘huidige’ niveau van 2006.

7.4 en 7.5 Daarnaast wordt middels de programmapunten 7.4 en 7.5 cultuur gestimuleerd. De respondenten geven aan dat er de afgelopen jaren onder meer subsidies zijn verstrekt aan amateurkunst en het jeugdkoor.[8] Sinds 2006/2007 wordt er bovendien jaarlijks € 10.000 gestort in het cultuurfonds. De aanmelding voor aanwijzing van Westerveld als culturele gemeente in Drenthe in 2008, het laatste programmapunt, heeft ook plaatsgevonden; in

[8] Zie ook: Agenda/besluitenlijst van de vergadering van het college van burgemeester en wethouders d.d. 15 april 2008.

2009 is Westerveld namelijk dé culturele gemeente van Drenthe.

7.3 Indicatoren van beleid

In het Collegeprogramma 2006-2010 wordt een aantal indicatoren genoemd voor het gevoerde beleid van programma 7. Dit zijn:

- deelname aan activiteiten in sport en welzijn;
- beroep op zorgvoorzieningen;
- tevredenheidsonderzoek: onderzoek onder afnemers van diensten op grond van de WVG en de Wmo.

Activiteiten sport en welzijn
Wat betreft de eerste indicator – deelname aan activiteiten in sport en welzijn – blijkt dat er weinig zicht is op precieze aantallen. Deelname aan activiteiten binnen welzijn zijn niet gemonitord, cijfers van deelname aan sportieve activiteiten zijn wel beschikbaar, maar worden niet systematisch bijgehouden.

Beroep op zorgvoorzieningen
De tweede indicator, beroep op zorgvoorzieningen, wordt gebruikt. Gegevens hierover zijn opgenomen in de Horizontale verantwoording gemeente Westerveld.[9] Hierin staan onder meer ontwikkelingen van het aantal cliënten, de gemaakte kosten en het aantal verstrekte subsidies naar organisatie.

Tevredenheidsonderzoek
Tot slot wordt als indicator genoemd dat er een tevredenheidsonderzoek plaatsvindt onder afnemers van diensten op grond van de WVG en de Wmo. Sinds 2008 wordt jaarlijks zo'n onderzoek uitgevoerd onder cliënten, burgers en maatschappelijke organisaties.[10]

7.4 Aandachtspunten 2010

In het programmablad 2010 benoemt het college een groot aantal (negentien) programmapunten. Zo stelt hij zich onder meer ten doel om de algemene lokale volksgezondheid van de inwoners te bevorderen, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) verder vorm te geven, een actieve deelname aan sportactiviteiten te vergroten en een bijdrage te leveren aan het zo lang mogelijk zelfstandig functioneren van ouderen.

Op het terrein van kunst en cultuur zijn ook een aantal programmapunten aangegeven: de ontwikkeling en vaststelling van kunst- en cultuurbeleid,

[9] Gemeente Westerveld, 2009: *Horizontale verantwoording gemeente Westerveld*.

[10] Zie ook: Persbericht Vergadering van het college van burgemeester & wethouders gemeente Westerveld, 24 juni 2008.

deelname aan het Drents Programma Cultuurparticipatie 2009 – 2012, samenwerkingsafspraken maken met de provincie op diverse culturele gebieden (onder meer cultuureducatie en -participatie), het stimuleren van betrokkenheid en deelname van de burger aan culturele activiteiten en de realisatie van een kwaliteitsslag in een aantal lokale musea met als doel de bezoekersaantallen te verhogen.

7.5 Stand van zaken

Binnen programma 7 is een aantal programmapunten gerealiseerd of zijn deze onderdeel van het lopende beleid. De belangrijkste redenen dat geen uitvoering is gegeven aan programmapunten is omdat het huidige college heeft geconstateerd dat ze niet uitvoerbaar zijn. Tabel 7.1 geeft een overzicht.

Bij twee van de drie indicatoren worden op systematische wijze gegevens verzameld. Dat is echter niet het geval voor de deelname aan activiteiten in sport en welzijn.

Tabel 7.1 Stand van zaken van programma 7 Zorg, Welzijn, Sport en Cultuur

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
7.1.1	Behouden van fysieke voorzieningen	Ja	Ja	Nee
7.1.2	Harmonisatie dorpshuizen	Gewijzigd*	-	-
7.1.3	Stimuleren van activiteiten van gesubsidieerde instellingen voor 0-12-jarigen, jongeren, ouderen met zorg, e.d.	Ja	Ja	Deels
7.2	Wmo-beleid vormgeven op sociale en verantwoorde wijze, leveren maatwerk, e.d.	Ja	Nee	Ja
7.3	Handhaven WVG-beleid en -uitvoering op 'huidige' niveau (van 2006)	Ja	-	Lopend beleid
7.4	Stimuleren van culturele activiteiten via o.a. cultuurfonds	Ja	Ja	Ja
7.5	Aanmelden voor aanwijzing culturele gemeente in Drenthe	Ja	Ja	Ja

* Onbekend of dit is voorgelegd aan de raad.

8 PROGRAMMA 8: MILIEU

Figuur 8.1 Programma 8 Milieu

Wat wij willen: *Wij willen dat inwoners leven in een gezonde en duurzame omgeving*	
Wat wij gaan doen:	
8.1 Stimuleren van duurzame initiatieven via het cofinancieringsfonds en snelle procedures	≥ 2007
8.1.1 Beleid ontwikkelen op licht en duisternis	2007
8.2 Voorbeeldgedrag gemeente door toepassing duurzame werkwijzen en materialen	≥ 2007
8.3 Goede en efficiënte afvalinzameling	2006
Verifiëren resultaten door 1. Aantal milieuvergunningen – en meldingen in relatie tot aantal vergunning- c.q. meldingplichtige inrichtingen 2. Aantal meldingen zwerfvuil en klachten inwoners	
Relatie met: programma's 1, 3 en 9	

Bron: Gemeente Westerveld, 2006

8.1 Achtergrond

Programma 8 van het collegeprogramma 2006-2010 richt zich op milieu. De focus ligt in dit programma op duurzaamheid en reiniging. Doelstelling van het programma is om een gezonde en duurzame omgeving in de gemeente Westerveld te creëren en behouden. Programma 8 in het collegeprogramma 2006-2010 vertoont samenhang met de programma's 1 (Burger en Bestuur), programma 3 (Beheer Openbare Ruimte) en programma 9 (Ruimtelijke ontwikkeling).

8.2 Realisatie programmapunten

8.1 Het eerste programmapunt van het programma Milieu is het stimuleren van duurzame initiatieven via het cofinancieringsfonds en snelle procedures. Het college van B&W heeft het stimuleren van duurzame initiatieven uitgesteld. Zij heeft voorrang gegeven aan andere beleidsonderwerpen.

8.1.1. Een ander programmapunt is de ontwikkeling van beleid op licht en duisternis in 2007. Dit heeft betrekking op het brengen van een stuk rust in onder meer de natuur in de gemeente Westerveld. Daarbij gaat het met name om het voorkomen van lichthinder door onder andere het dimmen van openbare verlichting, sier- en reclameverlichting, en de verlichting van monumentale panden. De ambtelijke organisatie geeft aan dat zij een voorstel heeft gedaan aan het college en de raad op welke wijze dit beleid ontwikkeld zou kunnen worden. Dit beleid is tot op heden (nog) niet ontwikkeld. Het college heeft aan de raad toegezegd om dit programmapunt mee te nemen in het beleidsplan openbare verlichting en in het te ontwikkelen duurzaamheidsbeleid in 2010. Dit heeft het college schriftelijk gecommuniceerd aan de raad. De rekenkamer

weet niet wat het standpunt van de raad hierin is.

8.2 In het collegeprogramma staat ook dat de gemeente voorbeeldgedrag moet vertonen door duurzame werkwijzen en materialen toe te passen binnen haar activiteiten. Er is aangegeven dat dit programmapunt is gerealiseerd. In 2008 is een nieuw inkoopbeleid ontwikkeld waarin ook een 'duurzaamheids-paragraaf' is opgenomen. Daarnaast is er een nieuw duurzaam gemeentehuis gerealiseerd in 2008 dat het energieprestatiecertificaat 'energielabel A+' heeft. Ook neemt de gemeente Westerveld in 2009 deel aan een provinciaal onderzoek naar biomassastromen van eigen groenafval. Een voorstel van de raad om het duurzaamheids- en energiebeleid van de gemeente verder te ontwikkelen, is door het college uitgesteld tot 2010.

8.3 Ter realisatie van programmapunt 8.3 – goede en efficiënte afvalinzameling – heeft de gemeente in 2008/2009 een nieuw GFT-contract met Essent afgesloten tegen een gunstiger tarief dan in voorgaande jaren. Dit had tot gevolg dat de afvalstoffenheffing voor burgers en bedrijven is verlaagd. Ook heeft de gemeente in 2008 oude minicontainers vervangen door nieuwe containers die voorzien zijn van een chip waardoor betere beheersbaarheid van grijs- en gft-afval mogelijk is. Daarnaast is de gemeente in 2009 gestart met sorteeranalyses van aangeboden afval in minicontainers. In de periode 2007-2010 wordt in provinciaal verband nieuw afvalbeleid ontwikkeld (de werkgroep Markerein).

Het college heeft de raad voorgesteld om tot een efficiëntere afvalinzameling te komen door deze taak uit te besteden aan een externe partij. De raad is daarmee niet akkoord gegaan omdat zij afvalinzameling als taak binnen de gemeente wil houden.

8.3 Indicatoren van beleid

In het collegeprogramma worden twee indicatoren genoemd, aan de hand waarvan de uitvoering van het beleid getoetst kan worden. Dit zijn:
1. het aantal milieuvergunningen en –meldingen in relatie tot het aantal vergunning- c.q. meldingplichtige inrichtingen.
2. het aantal meldingen en klachten inwoners.

De respondent is niet op de hoogte òf en voor welke programmapunten de eerste indicator toegepast wordt. De tweede indicator wordt gebruikt om programmapunt 8.3 (goede en efficiënte afvalinzameling) te volgen. Verder geeft de ambtelijke organisatie aan dat zij deze indicator zou willen uitbreiden en/of aanvullen met de resultaten van sorteeranalyses ten aanzien van afvalinzameling.

In het programmablad 2010 worden meer indicatoren voor toetsing van het beleid, genoemd. Wat betreft het onderdeel milieubeleid worden onder meer

het aantal verleende milieuvergunningen en meldingen, het aantal afgehandelde beroep en bezwaarschriften, het aantal verleende en gecontroleerde brandontheffingen, en het aantal uitgevoerde handhavingsprojecten genoemd. Bij het beleidsonderdeel ‘reiniging’ worden onder andere het aantal meldingen over zwerfvuil en het aantal behandelde bezwaar en beroepschriften als indicator genoemd.

8.4 Aandachtspunten 2010

In 2010 wil het college inzetten op milieubeleid, een goede inzameling en afvoer van huishoudelijke afvalstoffen, en een goede inzameling en transport van afvalwater. Binnen het milieubeleid continueert de gemeente de uitvoering van de wettelijke taken en lopende projecten en beleid, en gaat zij thema’s op het terrein van duurzaamheidsbeleid ontwikkelen en uitvoeren. Ook is het college van plan een gemeentelijke geurverordening en een nieuw gemeentelijk bodembeleid vast te stellen en uit te voeren.

Het college wil een efficiënte afvalinzameling creëren door het scheidingsgedrag van de inwoners te bevorderen. Daarnaast wil hij de diverse afvalfracties reduceren tegen zo laag mogelijke kosten, en wordt ingezet op een zwerfafvalvrije gemeente. Daarvoor zal frequente afstemming plaatsvinden met de afvalinzamelaar, afvalverwerker en het personeel van het afvalbrengstation. Ook zal een gescheiden inzameling van plastic verpakkingsafval geïntroduceerd worden.

8.5 Stand van zaken

De helft van de programmapunten van programma 8 is gerealiseerd. Het stimuleren van duurzame initiatieven is niet gerealiseerd omdat het college hieraan geen beleidsprioriteit heeft gegeven. De ontwikkeling van beleid op licht en duisternis is uitgesteld en wordt naar verwachting in 2010 onderdeel van het nog te ontwikkelen beleidsplan openbare verlichting.

Van de twee genoemde indicatoren wordt alleen de indicator ‘aantal meldingen en klachten inwoners’ gebruikt. Deze dient ter beoordeling van de uitvoering van programmapunt 8.3 (goede en efficiënte afvalinzameling).

Tabel 8.1 Stand van zaken van programma 8 Milieu

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
8.1	Stimuleren van duurzame initiatieven via het cofinancieringsfonds en snelle procedures	Ja	Nee	Nee
8.1.1	Beleid ontwikkelen op licht en duisternis	Nee	Nee	Nee
8.2	Voorbeeldgedrag gemeente door toepassing duurzame werkwijzen en materialen	Ja	Ja	Ja
8.3	Goede en efficiënte afvalinzameling	Ja	Nee	Ja

9 PROGRAMMA 9: RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Figuur 9.1 Programma 9: Ruimtelijke ontwikkeling

Wat wij willen: *Wij staan voor een evenwichtige en duurzame ruimtelijke indeling van ons grondgebied ten behoeve van de functies wonen, werken, mobiliteit, recreatie, natuur en milieu.*	
Wat wij gaan doen:	
9.1.1 Uitvoering van de kadernota buitengebied in	
1. bestemmingsplan buitengebied	2007-2008
2. het stimuleren van vernieuwing (zie § 5)	2006-2010
3. het veranderingsproces van 'neen, tenzij' naar 'ja, mits'	2006-2010
9.1.2 Een actieve en voorwaardenscheppende rol van het college in het oplossen van knelpunten in het buitengebied, ook in de bestaande nationale parken	2006-2010
9.1.3 Afhankelijk van de locatie kan een boerderijplan of de ruimte-voor-ruimteregeling een oplossing bieden voor leegkomende boerderijen	2006-2010
9.2 Uitvoering van het woonplan in woningbouwproductie (aantallen, locaties en doelgroepen): plan van aanpak voor 2006-2010 met speciale aandacht voor starters, ouderen met zorgbehoefte, levensloopbestendig bouwen, woon-zorgcombinaties, herstructurering	Aug. 2006
9.3 Versnelde actualisatie bestemmingsplannen	2006-2008
9.4 Als daarvoor uit een raadsuitspraak draagvlak blijkt, initiëren van een onderzoek naar de voor- en nadelen van een derde nationaal park	2008-2009
Verifiëren resultaten door ❑ Aantal gerealiseerde woningen per doelgroep en locatie ❑ Aantal gerealiseerde buurschappen	
Relatie met: programma's 1 (o.a. inschakeling VAC), 3, 8 en 9	

9.1 Achtergrond

Het negende programma van het Collegeprogramma 2006-2010 handelt over ruimtelijke ontwikkeling. Dit omvat de producten ruimtelijk beleid (structuurvisies en bestemmingsplannen, Woonplan), grondexploitatie (uitgifte bouwgrond), volkshuisvesting (bouw- en woningtoezicht en handhaving) en gemeentelijke eigendommen (verkoop en in gebruik geven van gemeentelijke gronden en gebouwen). Het doel van het programma is een evenwichtige en duurzame ruimtelijke indeling van het grondgebied van Westerveld ten behoeve van de functies wonen, werken, mobiliteit, recreatie, natuur en milieu. Het programma hangt samen met een aantal andere programma's.

9.2 Realisatie programmapunten

9.1.1 Het eerste programmapunt van programma 9 is de uitvoering van de kadernota buitengebied in 1. het bestemmingsplan buitengebied, 2. het stimuleren van vernieuwing, 3. het veranderingsproces van 'neen, tenzij' naar 'ja, mits'. Aangegeven is dat het bestemmingsplan buitengebied in de jaren 2007-2008 wordt gerealiseerd. In 2008 is van start gegaan met het opstellen van het bestemmingsplan. In de interviews komt naar voren dat dit een groot project is waarbij veel overleg plaatsvindt met burgers en belangengroepen.

De planning om het bestemmingsplan al in 2008 gereed te hebben, is volgens een gesprekspartner, om die reden te ambitieus geweest. De openbare procedure van het bestemmingsplan wordt naar verwachting in 2009 afgerond; ook worden een aantal deelonderzoeken in 2009 afgerond. In de programmabegroting 2009 wordt aangegeven dat de vaststelling van het bestemmingsplan uiterlijk in mei 2010 zal plaatsvinden.[11]

De respondenten geven daarnaast aan dat zij niet weten op welke wijze de gemeente heeft ingezet op 'stimulering van vernieuwing'. Wat betreft het veranderingsproces van 'neen, tenzij' naar 'ja, mits' geven zij aan dat de organisatie nu meer met de klant probeert mee te denken en meer naar mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden kijkt.

9.1.2 Een ander programmapunt is het creëren van een actieve en voorwaardenscheppende rol van het college in het oplossen van knelpunten in het buitengebied, ook in de bestaande nationale parken. Uit de gesprekken met de ambtelijke organisatie is niet duidelijk geworden of dit programmapunt al dan niet is gerealiseerd.

9.1.3 Het derde programmapunt heeft betrekking op het bieden van een oplossing voor leegkomende boerderijen. Dat kan bijvoorbeeld door het opstellen van een boerderijplan of met de ruimte-voor-ruimteregeling. De gemeente Westerveld heeft inmiddels een hoeveplan opgesteld, namelijk voor een leegkomende boerderij in Wapse. Het is de bedoeling dat de bijgebouwen van de boerderij worden gesloopt en rondom het hoofdgebouw een aantal woongebouwen worden gerealiseerd voor diverse doelgroepen, waaronder starters en senioren.[12]

9.2 Ook geeft het college in het collegeprogramma aan dat hij het woonplan ten uitvoer wil brengen. In de interviews komt naar voren dat er naar aanleiding van actuele ontwikkelingen op de woningmarkt een herziening van het oorspronkelijke woonplan plaatsvindt. In 2009 wordt een woonvisie opgesteld, waarna vervolgens een tweede woonplan eind 2009 of begin 2010 wordt opgesteld. Een respondent geeft aan dat in de tweede bestuursrapportage van 2009 is opgenomen dat er in het vierde kwartaal van 2009 een definitief besluit wordt genomen over het al dan niet opstellen van de woonvisie. De raad neemt een besluit over de tweede bestuursrapportage.

9.3 Een ander programmapunt is een versnelde actualisatie van de bestemmingsplannen. Dit moet worden gerealiseerd in de jaren 2006-2008. De actualisatie van de bestemmingsplannen is volgens gesprekspartners gerealiseerd. Sommige bestemmingsplannen zijn met enige vertraging geactualiseerd, namelijk in het eerste halfjaar van 2009. Voor de actualisatie van de bestemmingsplannen heeft de gemeente iemand ingehuurd.

[11] Programmabegroting 2009.

[12] Agenda/besluitenlijst van de vergadering van het College van B en W, 26 mei 2009.

9.4 Tot slot wordt in programma 9 aangegeven dat, wanneer daarvoor uit een raadsuitspraak draagvlak blijkt, een onderzoek wordt geïnitieerd naar de voor- en nadelen van een derde nationaal park. Inmiddels heeft de gemeenteraad echter besloten dat er geen nader onderzoek zal plaatsvinden.

9.3 Indicatoren van beleid

In het Collegeprogramma 2006-2010 worden twee indicatoren genoemd op basis waarvan de uitvoering van het beleid wordt getoetst. Allereerst wordt het aantal gerealiseerde woningen per doelgroep en locatie genoemd. De gemeente heeft zicht op deze aantallen en maakt hier ook gebruik van om het woningmarktbeleid indien nodig bij te stellen. Deze indicator heeft betrekking op programmapunt 9.2.

De tweede indicator die wordt genoemd, is het aantal gerealiseerde buurtschappen. Gesprekspartners geven aan dat zij nut en noodzaak van deze indicator niet inzien; het is bovendien lastig om een buurtschap te 'realiseren'.

9.4 Aandachtspunten 2010

In 2009 is het Woonplan II geëvalueerd en is een visie op het wonen voorbereid. Het is de verwachting dat de woonvisie in 2010 door de raad wordt vastgesteld. Deze visie vormt de basis voor zowel een nieuw woonplan als een of meerdere structuurvisies. Ook zijn er plannen om een woonzorggebied in de kern Havelte te ontwikkelen, waarmee een nieuw en levendig centrumgebied met samenhangende dorpsvoorzieningen wordt gecreëerd.

Om bestemmingsplannen die ouder zijn dan tien jaar (of dat binnenkort worden) te laten voldoen aan de actualiteitsbepaling in de Wet ruimtelijke ordening, wordt een "Tijdige herziening bestemmingsplannen" voor de periode na 2009 opgesteld en uitgevoerd. Ook wordt een bestemmingsplan vastgesteld voor (het nu nog toekomstig) beschermd dorpsgezicht Frederiksoord-Wilhelminaoord en de herontwikkeling van de locatie van de voormalige tuinbouwschool te Frederiksoord.

Om de kwaliteit in het buitengebied te verbeteren gaat de gemeente Westerveld beleidskaders ontwikkelen. Er wordt om die reden een nota 'Ruimte voor Ruimte' opgesteld en ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Ook worden de nota's 'Grondbeleid', 'Grondprijsbeleid' en 'Fonds Bovenwijkse Voorzieningen' opgesteld en voorgelegd aan de raad.[13]

[13] Programmablad 2010.

9.5 Stand van zaken

Een aantal programmapunten van programma 9 is inmiddels gerealiseerd. Eén programmapunt (uitvoering van woonplan) wordt door de huidige economische crisis bijgesteld. Doordat informatie ontbreekt over (een deel van) de programmapunten 9.1.1 en 9.1.2, is het voor de rekenkamer niet mogelijk om een volledig oordeel te geven over de realisatie van deze punten. Tabel 9.1 geeft schematisch weer wat de stand van zaken is van programma 9.

In het collegeprogramma wordt één indicator genoemd (aantal gerealiseerde woningen per doelgroep en locatie) waar de gemeente zicht op heeft en in de praktijk ook gebruik van maakt. Van de andere genoemde indicator (het aantal gerealiseerde buurtschappen) wordt het nut en de noodzaak niet ingezien.

Tabel 9.1 Stand van zaken van programma 9 Ruimtelijke ordening

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
9.1.1	Uitvoering van kadernota buitengebied in bestemmingsplan buitengebied, e.d.	Deels	Deels	Deels
9.1.2	Actieve en voorwaardenscheppende rol van het college in het oplossen van knelpunten in buitengebied	Nee	Niet bekend	Niet bekend
9.1.3	Boerderijplan of de ruimte-voor-ruimteregeling als oplossing voor leegkomende boerderijen	Ja	Ja	Ja
9.2	Uitvoering van woonplan in woningbouwproductie	Gewijzigd*	-	-
9.3	Versnelde actualisatie bestemmingsplannen	Ja	Ja	Ja
9.4	Bij draagvlak raad initiëren van onderzoek naar voor- en nadelen van derde nationaal park	Ja	Ja	Ja

* De raad neemt in 2009 een besluit over het al dan niet opstellen van de woonvisie.

10 PROGRAMMA 10: BELASTINGEN EN FINANCIËN

Figuur 10.1 Programma 10: Belastingen en financiën

Wat wij willen: *Wij gaan voor een financieel gezonde gemeente wat blijkt uit een sluitende (meerjaren)begroting en rekening. Wij willen dat bereiken door een gedegen financieel beleid en beheer en een doelmatige en doeltreffende inzet van middelen.*		
Wat wij gaan doen:		
10.1	Het uitgangspunt 'een financieel gezonde gemeente' behelst tevens dat jaarlijks tenminste € 300.000 beschikbaar is voor eigen gemeentelijk nieuw beleid (exclusief doorwerking gemeenschappelijke regelingen)	2007-2010
10.2	De lokale lasten stijgen niet behoudens maximaal de inflatiecorrectie	2007-2010
10.3	De tarieven voor afvalstoffen en leges zijn zoveel mogelijk kostendekkend. Voor begrafenisrechten wordt aansluiting gezocht bij gebruiken in de omgeving en beperkte toename.	2006-2010
10.4	Een eenmalige storting van € 4 miljoen in het GRP-egalisatiefonds vanuit de rekeningoverschotten 2005, waardoor de rioolrechten t.e.m. 2011 op een lager niveau blijven (€225 in 2007). In 2011 vindt voor 2012 en volgende jaren een heroverweging plaats.	2006
Verifiëren resultaten door 1. jaarlijkse Voorjaarsnota, waarin de integrale afweging van nieuw beleid plaatsvindt, de begroting en de rekening		
Relatie met: alle programma's (basis voor realisering plannen)		

10.1 Achtergrond

Het laatste programma van het Collegeprogramma 2006-2010 handelt over de onderdelen die verband houden met de producten treasury (beheer en bewaking van de financiële positie en geldstromen), belastingen en algemene baten en lasten. Het programma Belastingen en financiën is de dekking voor alle overige programma's. Het doel van het programma is dat de gemeente financieel gezond is, wat blijkt uit een sluitende meerjarenbegroting en rekening. Dit wil het college bereiken door een gedegen financieel beleid en beheer en een doelmatige en doeltreffende inzet van middelen.

10.2 Realisatie programmapunten

10.1 Het eerste programmapunt dat wordt genoemd in het collegeprogramma is dat er jaarlijks ten minste € 300.000 beschikbaar is voor eigen gemeentelijk nieuw beleid (exclusief doorwerking gemeenschappelijke regelingen). Uit de interviews blijkt dat dit programmapunt in 2008 is geschrapt. De reden hiervoor was dat het niet zeker was of dit bedrag daadwerkelijk ieder jaar zou worden gebruikt, waardoor er veel geld gereserveerd staat dat niet wordt gebruikt.[14] Dit besluit is door de raad geaccordeerd.

10.2 Ten tweede wil de gemeente dat de lokale lasten niet stijgen behoudens

[14] Programmabegroting 2009.

maximaal de inflatiecorrectie. Dit programmapunt is gerealiseerd. Dit is opgenomen in de programmabegroting 2009 waarin staat dat er in de jaren 2006, 2007 en 2008 geen verhoging van de tarieven (ook geen inflatie-correctie) is toegepast; ook voor 2009 is geen tariefsverhoging toegepast.[15]

10.3 Het derde programmapunt is er zorg voor te dragen dat de tarieven voor afvalstoffen en leges zoveel mogelijk kostendekkend zijn. Ook dit programmapunt is gerealiseerd. In de programmabegroting 2009 is opgenomen dat met handhaving van de huidige tarieven de gewenste honderd procent kostendekking bijna is gerealiseerd en dat de verwachte dekking 98,7 procent bedraagt.[16]

Voor begrafenisrechten wordt aansluiting gezocht bij gebruiken in de omgeving en beperkte toename. Voor de begrafenisrechten is een dekkingspercentage van zestig procent aangehouden. Uit een nadere analyse van de werkelijke lasten en baten van de afgelopen jaren en de verwachte lasten en baten voor komende jaren, bleek echter dat het nastreven van een dekking van zestig procent niet zou worden gehaald. Voor 2009 wordt een dekking van 42,1 procent verwacht en voor de jaren 2010, 2011 en 2012 wordt een dekking van circa 40 à 42 procent verwacht. Hierover heeft overleg met de gemeenteraad plaatsgevonden. Dit is opgenomen in de programmabegroting 2009 en de Perspectiefnota's 2008-2011 en 2008-2012.

10.4 Tot slot is het volgende programmapunt opgenomen: 'een eenmalige storting van € 4 miljoen in het GRP-egalisatiefonds vanuit de rekeningoverschotten 2005. In 2011 vindt dan voor 2012 en volgende jaren een heroverweging plaats. Uit de voorjaarsnota 2006 blijkt dat er éénmalig vier miljoen euro in de egalisatiereserve riolering is gestort.[17] Dit had tot gevolg dat de rioolrechten voor de jaren 2007 tot en met 2011 met tien procent zijn verlaagd.[18] Het huidige rioleringsbeleid loopt tot 2010. Gesprekspartners geven aan dat de heroverweging naar verwachting plaatsvindt in 2011.

10.3 Indicatoren van beleid

Als indicatoren voor het beleid van programma 10 wordt een aantal beleids-documenten genoemd, namelijk de jaarlijkse Voorjaarsnota (nu Perspectief-nota geheten) waarin de integrale afweging van nieuw beleid plaatsvindt, de begroting en de rekening. Deze documenten zijn onderdeel van de begrotingscyclus van de gemeente Westerveld.

[15] Programmabegroting 2009.

[16] Programmabegroting 2009.

[17] Voorjaarsnota 2006, p.7.

[18] Programmabegroting 2009.

10.4 Aandachtspunten 2010

In 2010 streeft het college naar een doeltreffende inzet van beschikbare middelen door actief treasury-beheer een maximaal rendement uit (tijdelijk) onbenutte middelen te creëren en een achterstand in te lopen in het uitvoeringsprogramma 'investeringen'. Daarnaast bestaat de wens om de beschikbare middelen doelmatig in te zetten; daarvoor zullen twee doelmatigheidsonderzoeken worden uitgevoerd.

10.5 Stand van zaken

De meeste programmapunten die binnen het programma Belastingen en financiën worden genoemd in het Collegeprogramma 2006-2010 zijn allemaal gerealiseerd volgens planning. Programmapunt 10.1 is in 2008 geschrapt omdat het niet zeker was of het beschikbaar gestelde bedrag voor nieuw beleid daadwerkelijk ieder jaar zou worden gebruikt. Tabel 10.1 geeft op schematische wijze de stand van zaken van programma 10 weer.

De indicatoren die zijn opgenomen in het collegeprogramma, maken deel uit van de begrotingscyclus van de gemeente.

Tabel 10.1 Stand van zaken van programma 10 Belastingen en financiën

	Programmapunt	Eenduidig/ uitvoerbaar?	Start volgens planning?	Gerealiseerd?
10.1	Jaarlijks ten minste € 300.000 beschikbaar stellen voor nieuw beleid	Gewijzigd*	-	-
10.2	Lokale lasten stijgen niet behoudens maximaal inflatiecorrectie	Ja	Ja	Ja
10.3	Tarieven voor afvalstoffen en leges zijn zoveel mogelijk kostendekkend	Ja	Ja	Ja
10.4	Eenmalige storting van € 4 miljoen in GRP-egalisatiefonds	Ja	Ja	Ja

* Dit is geaccordeerd door de raad.

11 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

In 2010 vinden er nieuwe gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dit is voor de rekenkamer aanleiding om de balans op te maken van de uitvoering van het Collegeprogramma 2006-2010. Inzicht in de stand van zaken kan nuttig zijn voor de gemeenteraad in haar voorbereiding van de komende verkiezingen en de onderhandelingen na de verkiezingen. In dit hoofdstuk wordt de centrale vraag van dit onderzoek beantwoord:

Wat is de stand van zaken van de uitvoering van het Collegeprogramma 2006-2010?

De conclusie kan als volgt worden samengevat:

Het college van B&W van de gemeente Westerveld heeft zich op hoofdlijnen gehouden aan de in het collegeprogramma geformuleerde voornemens. Die voornemens waren overigens niet altijd ingebed in een bredere visie op het beleidsterrein in kwestie. Evenmin waren de gestelde doelen altijd "SMART", waardoor een goede beoordeling niet altijd mogelijk was. Desondanks zijn veel van de voornemens ter hand genomen en is voortgang geboekt. Gedurende de afgelopen raadsperiode heeft een collegewisseling plaatsgevonden. Het nieuwe college heeft het oorspronkelijke programma overgenomen, maar - in de meeste gevallen in interactie met de raad - enkele punten niet actief uitgevoerd. Waar dit niet het geval was, heeft het college dus een eigen beleid gevoerd.Terwijl de aansturing niet altijd die bestuurlijke aandacht kreeg die terecht zou zijn, is er ambtelijk voor gezorgd dat uitvoering door ging.

Hieronder worden puntsgewijs de bevindingen en conclusies uitgebreider gepresenteerd voor wat betreft de opzet (paragraaf 11.1) en stand van zaken (paragraaf 11.2) van het collegeprogramma.

9.1 Opzet collegeprogramma

De belangrijkste bevindingen zijn:
- Het collegeprogramma is opgesteld door het vorige college. Het huidige college heeft het programma geaccepteerd;
- Het collegeprogramma bestaat uit tien deelprogramma's;
- Het aantal programmapunten per programma varieert van vier tot twaalf;
- De programmapunten variëren van het ontwikkelen van een visie, het handhaven van het huidige beleid tot de uitvoering van een gedetailleerd aspect van de uitvoering;
- De opzet van het collegeprogramma sluit aan bij de begrotingscyclus. De programmapunten zijn geformuleerd als subdoelen of prestaties waar uitvoering aan zal worden gegeven;

- Het collegeprogramma heeft meer het karakter van een lijst met aandachtspunten dan van een weerspiegeling van het totale gemeentelijke beleid en de afzonderlijke portefeuilles of een visiestuk op de toekomst en het te voeren beleid;
- Het collegeprogramma bevat geen overzicht van financiële middelen (per programma);
- Een aantal programmapunten is niet eenduidig: het is niet duidelijk wat met het programmapunt wordt beoogd;
- Niet alle doelen zijn SMART geformuleerd;
- Een groot deel van de programmapunten is geformuleerd op het niveau van de uitvoering;
- Per programmapunt is een doorlooptijd opgenomen. Voor de uitvoering is vaak één of twee jaar gereserveerd. Veel programmapunten zouden in het begin van de collegeperiode moeten worden gerealiseerd.
- Er zijn indicatoren opgenomen waarmee de resultaten kunnen of zouden moeten worden geverifieerd, hierbij zijn geen normen geformuleerd;
- De opzet maakt het relatief eenvoudig om inzicht te verkrijgen in wat wel en niet is uitgevoerd.

9.2 Stand van zaken collegeprogramma

Samengevat zijn de belangrijkste bevindingen:
- Het huidige college heeft het collegeprogramma van zijn voorganger geaccepteerd, maar het wordt niet gebruikt om richting te geven aan zijn beleid;
- Binnen de bestuurlijke en ambtelijke organisatie zijn veel personeelswisselingen geweest, hierdoor missen bepaalde onderdelen in bestuurlijk en ambtelijk het collectieve geheugen;
- De programma's zijn grotendeels gerealiseerd;
- Voorbeeld van een programma dat bijna helemaal is gerealiseerd, is programma 3 betreffende de openbare ruimte.
  Voorbeeld van een programma waarin minder punten zijn gerealiseerd, is het tweede deel van programma 1 over burger en bestuur;
- Een groot deel van de afzonderlijke programmapunten is uitgevoerd of is nog steeds onderdeel van het huidige beleid;
- Alle programma's bevat(ten) echter programmapunt(en) die (nog) niet zijn gerealiseerd;
- Bij een aantal programmapunten konden de respondenten niet aangeven wat hiermee wordt beoogd en/of hier uitvoering aan is gegeven;
- De belangrijkste redenen dat programmapunten niet zijn gerealiseerd, zijn: een gewijzigde visie van het college op het te voeren beleid (geen speerpunt meer of andere koers bijvoorbeeld de invulling van de regierol), inzicht dat een programmapunt niet uitvoerbaar is, verandering in wetgeving en bijstelling van beleid vanwege de huidige economische recessie;

- Een deel van de programmapunten is later gerealiseerd dan gepland;
- Een groot deel van de indicatoren wordt gebruikt om de uitvoering van de programmapunten te volgen;
- Er worden ook andere indicatoren gebruikt om de voortgang van punten uit het collegeprogramma te volgen.

Box 11.1 Wat leren we uit de conclusies?

Ondanks het ontbreken van een brede visie op de verschillende beleidsterreinen blijkt het beleidsproces heel redelijk te verlopen. Voor een toekomstige raadsperiode is het toch aan te raden dat raad en college komen tot een breed gedragen visie op de toekomst van de gemeente. Daaruit vloeien vervolgens speerpunten van beleid voort. Het verdient vervolgens aanbeveling deze SMART te formuleren en valide en toetsbare indicatoren te benoemen om het beleid mee te kunnen evalueren. Voor raad en college ontstaat zo een helder en transparant beleidskader, waarbinnen het beleid zich kan ontrollen.

In bijlage 2 is een checklist opgenomen. Deze kan met het oog op een nieuw collegeprogramma worden gebruikt bij de voorbereiding op het verkiezingsprogramma en bij de onderhandelingen voor een nieuw programma en college.

Aanbevelingen zijn in dit rapport niet opgenomen. De rekenkamer heeft zich beperkt tot het aanleveren van feitelijkheden. Een ieder kan daar zijn of haar bestuurlijke en/of politieke conclusies uit trekken en voordeel mee doen. In dat kader past een beoordeling met rapportcijfers op ieder onderdeel, zoals de rekenkamer in Rotterdam heeft uitgebracht, niet.

Bestuurlijke reactie

Het rapport heeft voor het college van de gemeente Westerveld geen aanleiding gegeven voor nadere opmerkingen.

BIJLAGE 1

Lijst van gebruikte documenten

- Actualisatie GVVP, mei 2005
- Agenda/besluitenlijst van de vergadering van het College van B en W, 26 mei 2009
- Agenda/besluitenlijst van de vergadering van het college van burgemeester en wethouders d.d. 15 april 2008
- Besluit in Raadsvergadering 27 november 2008
- Burgerjaarverslag 2008 'Nog even terugkijken', april 2009
- Collegeprogramma 2006-2010 'Samen werken aan vernieuwing'
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, februari 2000
- Horizontale verantwoording gemeente Westerveld, juni 2009
- IGSD Steenwijkerland en Westerveld, *Jaarrekening en -verslag 2008*
- Jaarverslag en Jaarrekening 2007
- Jaarverslag en Jaarrekening 2008
- Kadernotitie 'Visie op de Brede School Dwingeloo', mei 2009
- Klanttevredenheidsonderzoek – Collectieve dienstverlening
- Kwaliteitsplan Openbare Ruimte
- Nota van uitgangspunten
- Notitie Onderwijskansen Voor- en Vroegschoolse Educatie, februari 2009
- Persbericht Vergadering van het college van burgemeester & wethouders gemeente Westerveld, 24 juni 2008
- Perspectiefnota 2008-2012
- Productenraming 2008
- Productenrealisatie 2007
- Programmabegroting 2008
- Programmabegroting 2009
- Programmabladen 2010
- Programmarekening 2005
- Projectplan Brede School Dwingeloo
- Raamnota communicatiebeleid gemeente Westerveld. Op weg naar de communicatieve organisatie
- Rekenkamer Westerveld, *Toeval bestaat wèl. Rapportage onderzoek naar de effectiviteit van de communicatie van de gemeente Westerveld*, 2008
- Sira Consulting, *Dereguleringsadvies gemeente Westerveld*, 2008
- Startnotitie lokale economie
- Termijnagenda gemeenteraad
- Tussenrapportage Visie lokale economie
- Tweede Bestuursrapportage 2008
- Voorjaarsnota 2006

BIJLAGE 2

Checklist

Deze checklist bestaat uit een aantal kernvragen en kan met het oog op een nieuw collegeprogramma worden gebruikt bij de voorbereiding op het verkiezingsprogramma.

Checklist

- Is het doel van het collegeprogramma duidelijk: bijvoorbeeld een aandachtspuntenlijst met concrete doelen, een weerspiegeling van het totale beleid en/of de portefeuilles, of een visiedocument?
- Is duidelijk hoe het collegeprogramma zich verhoudt tot documenten als de jaarlijkse programmabegroting en de perspectiefnota?
- Is duidelijk of sprake is van een koerswijziging ten opzichte van het vorige college?
- Is het mogelijk om als raad te sturen op de speerpunten van het beleid van het nieuwe college?
- Beslaat het collegeprogramma de hele collegeperiode, heeft het een meerjarig kader?
- Als concrete doelstellingen zijn geformuleerd, zijn deze eenduidig, tijdgebonden en uitvoerbaar?
- Als indicatoren zijn opgenomen, is duidelijk met welk doel deze zijn opgenomen? Zijn de gegevens genereerbaar en bruikbaar?
- Is er een meerjarige financiële vertaling van het collegeprogramma?